

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 53/1978-79
med anledning av landskapsstyrelsens fram-
ställning till landstinget med förslag till
kommunallag för landskapet Åland.

Stora utskottet har i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande nr 39/1978-79 och har vid behandlingen hört lagberedningschefen Christer Jansson och kansli-sekreteraren Lars-Ingmar Johansson.

Förslaget till ny kommunallag är avsett att klart och tydligt reglera proceduren i det kommunala arbetet. Med tanke på att många lekmän kommer att använda lagen, är det särskilt viktigt att ^{en} enhetlig systematik och terminologi följs. Utskottet har i princip följt framställningens terminologi med undantag av "presidium" (21 och 38 §§) som införts av lagutskottet och som får anses som ett allmänt vedertaget uttryck. I förevarande betänkande finns därför flera terminologiska ändringar, medan ändringar i sak förekommer enbart i ett fåtal fall.

I övrigt ingår vissa förtydliganden som inte särskilt noterats. Kapitelnumre-ringen har ändrats från och ^{med} 9 kap. och omparagrafering har skett från och med 72 §, på grund av att kapitlet om kommunalförvaltning placerats före kapitlet om samarbete mellan kommuner.

Utskottet har i princip omfattat lagutskottets förslag till ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser men vissa kompletteringar har ansetts påkallade.

Detaljmotivering.

2 §. Framställningens förslag innehåller en uppdelning av kommuns medlemmar på dels fysisk person och dels juridisk person. Ur juridisk teknisk syn-vinkel är framställningens förslag att föredra framför lagutskottets. Stora utskottet har dock, med tanke på att lagen i stor utsträckning kommer att till-lämpas av lekmän, stannat för lagutskottets skrivning som enligt utskottets mening klart anger vilka som är medlemmar av kommun.

Samfund är en ålderdomlig term med skiftande innebörd och har därför ersatts med sammanslutning, som enbart har associationsrättslig karaktär.

3 §. Utskottet har inte omfattat 2 mom. i lagutskottets betänkande eftersom speciallag ändå alltid skall tillämpas framom allmän lag.

6 §. Efter omröstning (5-5) där ordförande Hagström, ledamöterna Berg, R. Karlsson, Sanders och Öberg röstade för lagutskottets betänkande och viceordföranden Boman, ledamöterna Dahlén, K. Jansson, Söderström och ersättaren Olof M. Jansson röstade

för framställningens förslag, har lagutskottets skrivning omfattats. Skriftlig reservation har inlämnats av Olof M. Jansson m.fl.

15 §. Terminologin i betänkandet är inte helt konsekvent med framställningens. "Ej" och "icke" anses som ålderdomliga och har ersatts med "inte". "Må" är också ålderdomligt och används inte längre i landskapslagstiftningen. I detta sammanhang kan det utbytas mot "får". Landskapsstyrelsen har ingen i lag definierad centralförvaltning

och uttrycket har därför ersatts med landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Utskottet har i konsekvens med framställningen genomgående använt "ledamot eller ersättare i fullmäktige" respektive "ledamot i landskapsstyrelsen", eftersom det är viktigt vid utformandet av lagtext att genomgående använda samma term när ingen skillnad i betydelsen avses.

16 §. Eftersom utskottet omfattat lagutskottets förslag, att medlem av kommun skall ge skriftligt samtycke för att kunna uppställas som kandidat i fullmäktigeval - i likhet med landstingsval - så bör reglerna om avsägelse utformas på samma sätt som i landstingsordningen.

Utskottet har omfattat lagutskottets princip att bestämmelser om upphörande av valbarhet och avsägelse skall omfatta alla förtroendevalda. För att inte bryta med lagförslagets systematik har förtroendevald i lagtexten ersatts med ledamot eller ersättare i fullmäktige. Bestämmelserna i paragrafen omfattar även övriga förtroendevalda på grund av hänvisningarna i 39 och 48 §§.

18 §. För att flera kommunmedlemmar skall ha möjlighet att delta i kommunala förtroendeuppdrag har utskottet infört en lagstadgad rätt till ersättning för kostnader som föranledes bl.a. av vikarier och barn-tillsyn.

I enlighet med framställningens 4 § 3 mom. har utskottet uteslutit förliden "kommun" i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen.

19 §. För att understryka att fullmäktige kan med ett delegationsbeslut överföra beslutanderätten i flera ärenden av samma natur, har utskottet gjort en smärre ändring i 1 mom.

24 §. Motsvarande bestämmelser i riket om inkallande av ersättare har i viss mån missbrukats genom att ersättare systematiskt inkallats för en kort tid och på så vis kunnat lyfta arvode för hela sammanträdet. Utskottet har därför givit ordförande rätt att pröva om ledamot har skäligt hinder.

30 §. Efter omröstning (6-4), där viceordföranden Boman, ledamöterna Dahlén, Berg, K. Jansson, Söderström och ersättaren Olof M. Jansson röstade för lagutskottets betänkande och ordföranden Hagström, ledamöterna R. Karlsson, Sanders och Öberg röstade för uteslutning av paragrafen, har lagutskottets betänkande omfattats. Ordföranden Hagström m.fl. har inlämnat skriftlig reservation.

37 §. Stora utskottet anser att det redan framgår av 3 mom. att kommundirektör har samma rätt som styrelseordförande att göra uttalanden på styrelsens vägnar och har därför omfattat framställningens förslag.

38 §. Utskottet har företagit en uteslutning av bestämmelserna om hur styrelsens mandattid skall förläggas. Det får anses självklart att styrelsens mandattid skall bestämmas till två kalenderår.

39 §. För att uppnå enhetlighet i bestämmelserna för fullmäktige och styrelsen har utskottet infört en bestämmelse som hindrar en landskapsstyrelseledamot att sitta i styrelsen. Därutöver har några mindre ändringar i lagutskottets skrivning gjorts för att bibehålla framställningens terminologi.

41 §. Enligt utskottets mening skall det inte vara någon skillnad för jävigheten om ett ombud för talan med eller utan ersättning.

46 §. Utskottet har omfattat lagutskottets princip att fullmäktige bl.a. genom beslut kan ge en kommitté begränsad beslutanderätt. Dock anser utskottet att det skall vara ett beslut med rättsverkningar och inte ett principbeslut, som endast drar upp vissa riktlinjer för senare avgöranden.

50 §. Stora utskottet har tillfogat att styrelsen även har rätt att undanröja ett lägre förvaltningsorgans beslut, vilket innebär att inte något annat beslut kommer i stället. Med samma motivering som till 3 § utesluts andra momentet.

53 §. Det framgår redan av 52 och 54 §§ att kommundirektörstjänst kan vara ordinarie eller tillfällig tjänst samt att tjänsteman kan anställas enligt särskilt avtal. Motiv för att lagstadga att kommundirektörstjänst skall vara huvudsyssla, som lagutskottet föreslagit, har inte utskottet ansett föreligga.

56 §. Efter omröstning⁽⁵⁻⁵⁾, där ordföranden Hagström, ledamöterna Berg, R. Karlsson, Sanders och Öberg röstade för lagutskottets betänkande och viceordföranden Boman, ledamöterna Dahlén, K. Jansson, Söderström och ersättaren Olof M. Jansson röstade för framställningen, har utskottet omfattat lagutskottets betänkande. Olof M. Jansson m.fl. har inlämnat skriftlig reservation. För att inte bryta med framställningens systematik har kommunalförbund uteslutits. Samma bestämmelser gäller även för kommunalförbund på grund av bestämmelserna i 99 § (framställningens 90 §).

72-75 §§. Trots att ett extra kapitel betungar lagförslaget har utskottet omfattat lagutskottets mening att bestämmelser om kommundelsförvaltning bör inskrivas i lagen. Enligt utskottets bedömning bör dock dessa bestämmelser, som rör kommuns interna organisation placeras före kapitlen om samarbete mellan kommuner, besvär och underställning, särskilda bestämmelser samt ikraftträdelse och övergångsbestämmelser.

80 § 1 mom. (76 § 1 mom.). Efter omröstning (5-5), där ordföranden Hagström, ledamöterna Berg, R. Karlsson, Sanders och Öberg röstade för lagutskottets betänkande och viceordföranden Boman, ledamöterna Dahlén, K. Jansson, Söderström och ersättaren Olof M. Jansson röstade för framställningen, har utskottet omfattat lagutskottets skrivning. Olof M. Jansson m.fl. har inlämnat skriftlig reservation.

85 § (81 §). Förutom vissa terminologiska ändringar för att uppnå överensstämmelse med lagförslaget i övrigt, har utskottet uteslutit bestämmelser om utseende av presidium i 2 mom. Enligt 94 § (90 §) framgår det att bestämmelserna om kommun i ifrågavarande hänseende skall tillämpas. Utskottet har dessutom inte ansett det motiverat att i lagtexten införa politiska en allmän bestämmelse om förbundsfullmäktige underlydande organs/sammansättning, utan förbundsfullmäktige skall ändå vid utseende av organ i möjligaste mån tillgodose proportionalitetsprincipen.

88 § (84 §). Utskottet omfattar i och för sig lagutskottets tanke i 2 mom. att grunderna för rösträtten och betalningsandelen skall stå i viss proportion till varandra. (Följaktligen har också lagutskottets skrivning av 80 § (76 §) omfattats.). Den av lagutskottet föreslagna regeln kan leda till vissa missuppfattningar på grund av att den är hämtad från rikslagen, enligt vilken grunderna för rösträtten skall anges i grundstadgan, medan enligt framställningen och betänkandet grunderna för rösträtten skall vara lagstadgade (80 § 1 mom. /76 § 1 mom./). I grundstadga kan således beträffande rösträtten anges endast det som redan står i lagen.

90 § (86 §). Att ytterligare förkorta den termin inom vilken budgeten skall fastställas har utskottet inte ansett vara praktiskt möjligt, utan föreslår att gällande termin skall kvarstå.

99 § (95 §). Bestämningen "enahanda" i lagutskottets betänkande har utslutits, eftersom avsikten med bestämmelsen är, att medlem av kommun skall ha besvärsrätt såväl med stöd av 98 § 1 mom. som 98 § 2 mom.

112 §. För att förhindra att fyllnadsval till fullmäktige skall ske vid årsskiftet 1980 har utskottet infört en bestämmelse om att 12 § rörande antalet fullmäktigeledamöter inte skall tillämpas förrän i kommunalvalet 1983. Likaså skall en ordinarie landskapsstyrelseledamot som valts till fullmäktige 1979, få inneha båda posterna tills hans mandattid i landskapsstyrelsen utgår.

114 §. Den befintliga styrelsen skall avgå när ny styrelse valts och den senare tillträder omedelbart därefter sitt uppdrag.

Med hänvisning till det ovan sagda får stora utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga lagförslaget
med följande ändringar:

-6-

K o m m u n a l l a g
för landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser.

1 §.

(Likasom framställningen).

2 §.
k o m m u n s m e d l i e m m a r
Medlem av kommun är den

1) som enligt lagen om befolkningsböcker (FFS 141/69) har sin hemort i kommunen;

2) som i kommunen äger eller innehar fast egendom;

3) som i kommunen utövar näring eller yrke; samt

4) sammanslutning, anstalt och stiftelse som har hemort i kommunen eller som där äger eller innehar fast egendom eller där utövar näring eller yrke.

3-4 §§.

(Likasom framställningen).

2 kap.

Allmänna bestämmelser.

5 §.

(Likasom framställningen).

6 §.

(1 mom. likasom framställningen).

(2 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(3 mom. likasom framställningen).

7-10 §§.

(Likasom framställningen).

11 §.

(Likasom lagutskottets betänkande).

3 kap.

Fullmäktige.

12-14 §§.

(Likasom framställningen).

15 §.
V a l b a r h e t
(1 mom. likasom framställningen).

Den som står under förmynderskap är inte valbar till ledamot eller

ersättare. Valbar är inte heller lantrådet, landshövdingen, ordinarie ledamot i länsrätten och avdelningschef vid landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Kommundirektör eller, om sådan tjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommuns centralförvaltning, är inte valbar i den kommun i vars tjänst vederbörande är.

Den som är ordinarie ledamot i landskapsstyrelsen är valbar till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige men får inte tillträda uppdraget förrän han erhållit befrielse från ledamotskapet i landskapsstyrelsen.

Anställs ledamot eller ersättare i fullmäktige i tjänsteförhållande som avses i 2 mom. upphör valbarheten när han börjar handha sina tjänsteåligganden. Valbarheten upphör dock inte om tjänsteförhållandet är tillfälligt och varar högst sex månader.

Under den tid tillfälligt tjänsteförhållande består eller då ledamot av kommuns fullmäktige arbetar såsom ordinarie ledamot av landskapsstyrelsen, får vederbörande inte utöva sitt fullmäktiguppdrag.

Såsom fullmäktigekandidat får endast uppställas person som skriftligen gett sitt samtycke därtill.

16 §.

U p p h ö r a n d e a v v a l b a r h e t ; a v s ä g e l s e
(1 mom. likasom framställningen).

Fullmäktige skall befria ledamot eller ersättare från hans uppdrag, om han kan visa laga förfall eller annat skäl som fullmäktige godkänner.

17 §.

(Likasom framställningen).

18 §.

A r v o d e o c h e r s ä t t n i n g a r

Till ledamot eller ersättare i fullmäktige betalas:

- 1) arvode för skötseln av fullmäktiguppdraget;
- 2) ersättning för frångången inkomst och kostnader som föranleds av förtroendeuppdraget såsom ersättning åt vikarie samt kostnader för barn-tillsyn; eller för annan motsvarande orsak; samt
- 3) ersättning för resekostnader och dagtraktamente.

Grunderna för arvoden och ersättningarna fastställs av fullmäktige. Genom beslut eller i av fullmäktige antagen arvodesstadga kan förordnas att särskilt arvode skall utgå för ordförande- och viceordförandeuppdrag (uteslutn) eller för annat särskilt förtroendeuppdrag.

Yrkande på arvode eller ersättning som förvägrats ledamot eller ersättare avgörs av styrelsen.

Om rätt till pension för förtroendevald stadgas särskilt.

19 §.

Ö v e r f ö r a n d e a v b e s l u t a n d e r ä t t
Fullmäktige får uppdraga åt styrelse, nämnd eller annat förvaltningsorgan att i fullmäktiges ställe fatta beslut i viss grupp av ärenden, i den mån annat inte följer av lag.

Vad i 1 mom. är sagt gäller dock inte:

- 1) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av lånets betalningstid; samt
- 2) ärende, för vars avgörande krävs kvalificerad majoritet.

20 §.

(Likasom framställningen).

21 §.

V a l a v p r e s i d i u m

Fullmäktige väljer för ett kalenderår i sänder bland sina ledamöter en ordförande och en eller två viceordförande vid särskilda valförrättningar. Väljes två viceordförande utses först förste viceordförande och därefter andre viceordförande.

Om minst två av fullmäktiges ledamöter begär att fullmäktiges presidium skall utses samtidigt, förrättas proportionellt val i enlighet med bestämmelserna i 29 § 2 mom.

(3 mom. likasom lagutskottets betänkande).

22-23 §§.

(Likasom framställningen).

24 §.

J ä v o c h a n n a t f ö r f a l l ; i n k a l l a n d e a v e r s ä t t a r e

(1 mom. likasom framställningen).

Är ledamot på grund av annat förfall än jäv förhindrad att fullgöra till sitt uppdrag hörande uppgift, skall han ofördröjligen meddela härom till fullmäktiges ordförande. Sedan denne mottagit meddelande eller på annat tillförlitligt sätt erhållit kännedom om hindret samt prövat det skäligt att inkalla ersättare, skall han inkalla den i ordningen förste ersättaren eller, om denna har förhinder, därpåföljande. Ersättare behöver dock inte inkallas om kännedom om hindret erhållits så sent att inkallande av ersättare kan medföra uppskov med nära förestående sammanträde eller avbrott i pågående sammanträde.

(3 mom. likasom framställningen).

25 §.

(Likasom lagutskottets betänkande).

26-28 §§.

(Likasom framställningen).

29 §.

V a l

(1 - 2 mom. likasom framställningen).

(3 mom. likasom lagutskottets betänkande).

Är ersättarna inte personliga väljs ersättare för de valda på samma kandidatlista sålunda, att därtill enligt jämförelsetal utses de efter de valda närmast följande kandidaterna, om inte särskilt antal ersättare är fastställt. Ytterligare ersättare utses vid behov enligt jämförelsetal bland de kandidater som inte tidigare förklarats valda.

(5 mom. likasom 4 mom. framställningen).

30 §.

(Likasom lagutskottets betänkande).

31-36 §§.

(Likasom framställningen).

4 kap.

Styrelsen.

37 §.

(Likasom framställningen).

38 §.

S a m m a n s ä t t n i n g o c h m a n d a t t i d

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom framställningen).

Ledamöter och ersättare i styrelsen väljs för två år (uteslutr.).

Valet skall^{ske} vid det sammanträde, då fullmäktiges presidium utses. Oaktat besvär över valet anförts skall den valde tillträda uppdraget och fullgöra detsamma intill dess det genom avgörande som vunnit laga kraft konstaterats att annan rätteligen valts till uppdraget. Ges i anledning av besvären förordnande om nytt val, skall uppdraget fullgöras intill dess annan person utsetts därtill.

(4 mom. likasom framställningen).

39 §.

V a l b a r h e t m. m.

Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i styrelsen, rätt för ledamot av landskapsstyrelsen att vara ledamot eller ersättare i styrelsen, verkan av att valbarhet upphör, rätt till avsägelse och skiljande från uppdrag i anledning av fängelsestraff tillämpas bestämmelserna i 15-17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt. Beslut i angelägenhet som här avses fattas av fullmäktige. Utöver de personer som avses

i 15 § 2 mom. får inte heller tjänsteman i ledande ställning inom kommunens centralförvaltning och den ledande tjänstemannen inom ettvar kommunalt förvaltningsområde väljas till ledamot eller ersättare i styrelsen. Utses ledamot i fullmäktige till ledamot i styrelsen skall han frånträda fullmäktigeuppdraget för den tid han är ledamot i styrelsen. Utan skriftligt samtycke får ledamot eller ersättare i fullmäktige inte utses till ledamot i styrelsen.

40 §.

(Likasom framställningen).

41 §.

Ledamot i styrelsen får inte ^{J ä v} delta i eller närvara vid handläggningen av ärende

(1-3 punkterna likasom framställningen),

4) om han (utesluten) i saken för talan som ombud eller däri biträder någon, eller

(5 punkten likasom framställningen).

(2-3 mom. likasom framställningen).

42-43 §§.

(Likasom framställningen).

44 §.

(Likasom lagutskottets betänkande).

5 kap.

Nämnder och övriga förvaltningsorgan.

45 §.

(Likasom framställningen).

46 §.

K o m m i t t é e r

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

Med stöd av instruktion för styrelsen eller av fullmäktige särskilt fattat beslut, kan kommitté av styrelsen anförtros begränsad beslutanderätt i ärenden som ansluter sig till dess uppdrag.

47 §.

(Likasom framställningen).

48 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom framställningen).

49 §.

(Likasom framställningen).

50 §.

Övertagande av befogenheter från nämnd
Styrelsen kan på eget initiativ eller på framställning från nämnd eller
annat förvaltningsorgan till behandling och avgörande upptaga visst ärende,
som avgjorts av det andra organet. Om synnerliga skäl till ingripande föreligger, kan styrelsen överta även handläggningen av ärende, som ännu inte
avgjorts av det lägre förvaltningsorganet. Styrelsen kan upphäva, undanröja
eller ändra det lägre förvaltningsorganets beslut eller återförvisa ärendet
för ny behandling.

(2 mom. i lagutskottets betänkande uteslutes).

51 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2-3 mom. likasom framställningen).

6 kap.

Kommuns anställda.

52 §.

(Likasom framställningen).

53 §.

Kommundirektör

I kommun kan finnas kommundirektörstjänst som är huvudsyssla. Kommundirektören är underställd styrelsen och leder kommunens förvaltning. Kommundirektören utses av fullmäktige. Även person som inte sökt tjänsten kan, om han samtycker, utses därtill.

(2 mom. likasom framställningen).

54 §.

(Likasom framställningen).

55 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom framställningen).

56 §.

Tjänstemans språkkunskap
Tjänst hos kommun (utesluten.) får besättas endast med person som i tal och skrift behärskar svenska språket enligt de krav, som angivits i vederbörande tjänstestadga. Finns inga bestämmelser härom, skall av tjänsteman fordras kunskaper i svenska språket, ådagalagda på det sätt styrelsen för varje särskilt fall fattat beslut om.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller i tillämpliga delar också genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare.

57 §.

(Likasom framställningen).

7 kap.

Ekonomisk förvaltning.

58-66 §§.

(Likasom framställningen).

8 kap.

Revision.

67-71 §§.

Kommundelsförvaltning.

72 § (108 §).

G r u n d e r n a f ö r k o m m u n d e l s f ö r v a l t n i n g
För behandling av gemensamma frågor för invånare i en del av kommun kan fullmäktige besluta att införa kommunedelsförvaltning för ett eller flera områden i kommunen.

Det ankommer på fullmäktige att anta instruktion för kommunedelsförvaltningen. Instruktion skall innehålla uppgifter om vilka områden som har kommunedelsförvaltning, namnet på varje område och uppgifter som ankommer på kommunedel samt den organisationsform som skall tillämpas. Bestämmelse i sådan instruktion får inte strida mot bestämmelse i denna lag.

Fullmäktige kan besluta att kommunedelsförvaltning skall upphöra.

Fullmäktigebeslut enligt 1 eller 3 mom. skall fattas minst åtta månader innan det är avsett att träda i kraft. Landskapsstyrelsen skall underrättas om beslutet.

73 §. (109 §).

K o m m u n d e l s f u l l m ä k t i g e

För kommunedel väljs kommunedelsfullmäktige med udda antal ledamöter minst 7 och högst 15 enligt närmare föreskrifter i instruktion för kommunedelsförvaltningen.

Val av ledamöter till kommunedelsfullmäktige förrättas samtidigt som kommunalval. Kommunedelsfullmäktiges mandattid sammanfaller med fullmäktiges mandattid. Närmare föreskrifter om valet ges av fullmäktige eller intas i instruktionen för kommunedelsförvaltningen.

Valbar till kommunedelsfullmäktige är kommunmedlem som är valbar till fullmäktige och som är bosatt i den kommunedel där valet förrättas.

74 §. (110 §)

A n s l a g

Fullmäktige beslutar om de anslag som skall ställas till kommunedelsfullmäktiges disposition för skötseln av dess uppgifter.

75 §. (111 §).

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r

Utöver vad i detta kapitel och i instruktion för kommunedelsfullmäktige stadgats gäller i tillämpliga delar vad om fullmäktige och nämnd stadgas.

10 kap. (9 kap).

Samarbete mellan kommuner.

76-79 §§. (72-75 §§).

(Likasom 72-75 §§ framställningen).

80 §. (76 §)

(1 mom. likasom 76 § 1 mom. lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom 76 § 2 mom. framställningen).

81 §. (77 §).

P r o t o k o l l m. m.

Sedan ombudsstämmas protokoll justerats skall avskrift härav jämte besväransvisning på åtgärd av ordföranden ofördröjligen sändas till styrelserna för de i stämman deltagande kommunerna. Avskriften skall framläggas till allmänt påseende på det sätt som stadgas i 91 §.

82-84 §§. (78-80 §§)

85 §. (81 §)

K o m m u n a l f ö r b u n d s o r g a n

Beslutanderätten i kommunalförbund utövas av förbundsfullmäktige vars ledamöter och deras personliga ersättare utses av medlemskommunernas fullmäktige för en tid som sammanfaller med fullmäktiges mandattid.

Kommunalförbunds förvaltning handhas av förbundsstyrelsen, vars ledamöter utses av förbundsfullmäktige för sin mandattid samt för varje ledamot en personlig ersättare. (Utesluten.).

Utöver i lag stadgad nämnd eller annat förvaltningsorgan kan kommunalförbund ha andra nämnder och förvaltningsorgan, som är underställda förbundsstyrelsen.

(4 mom. i lagutskottets betänkande uteslutes).

86-89 §§. (82-85 §§)

Likasom 82-85 §§ framställningen).

90 § (86 §)

F u l l m ä k t i g e s s a m m a n t r ä d e n

(1 mom. likasom framställningen).

Förbundsfullmäktige sammanträder minst två gånger om året. Beslut om godkännande av bokslutet för föregående räkenskapsår skall fattas senast den 30 april om inte särskild orsak föranleder att beslutet fattas senare och beslut rörande fastställande av budgeten för följande räkenskapsår senast inom oktober månad.

91-94 §§. (87-90 §§).

95 §. (91 §)

(1 mom. likasom 91 § 1 mom. lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom 91 § 2 mom. framställningen).

11 kap. (10 kap.).

Besvär och underställning.

96-97 §§. (92-93 §§)

(Likasom 92-93 §§ framställningen).

98 § (94 §).

(Likasom 94 § lagutskottets betänkande).

99 § (95 §).

B e s v ä r ö v e r b e s l u t a v o m b u d s s t ä m m a o c h
o r g a n f ö r k o m m u n a l f ö r b u n d

Beträffande rätten att anföra besvär över beslut som fattats av ombuds-
stämma eller organ för kommunaltförbund äger bestämmelserna i 98 § rörande
besvär över kommunalt organs beslut motsvarande tillämpning. Besvärsrätt
på grund av 98 § 1 mom. har härvid, när fråga är om beslut av ombudsstämma,
kommun som deltar i stämman och, när fråga är om beslut som fattats av
organ för kommunalförbund, kommun som är medlem av förbundet. (Uteslutn.)
Besvärsrätt tillkommer även den som är medlem av här avsedd kommun.

100 §. (96 §)

(Likasom 96 § framställningen).

101 §. (97 §)

B e s v ä r s t i d m. m.

(1-2 mom. likasom 97 § 1-2 mom. framställningen).

Beträffande ändringssökande skall i övrigt i tillämpliga delar iakt-
tagas vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50)
är föreskrivet.

(4 mom. likasom 97 § 4 mom. framställningen).

(Rubrik likasom 98 § framställningen).^{102 §} (98 §)

Länsrättens avgörande med anledning av besvär som anförts över kommunalt
organs beslut skall på åtgärd av kommunstyrelsen, ordföranden för mellankom-
munal ombudsstämma respektive förbundsstyrelsen ofördröjligen anslås på
vederbörande kommuns respektive vederbörande kommuners anslagstavlor. Änd-
ring i länsrättens avgörande får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen om
inte ändringssökande är förbjudet. Besvärstiden löper när besvär anförts på
grund som anges i 98 § 1 mom. från dagen då länsrättens avgörande anslagits
på anslagstavlan. Har avgörandet bringats till vederbörandes kännedom genom
enskild delgivning löper dock besvärstiden från dagen då denna delgivning
skedde.

(2-3 mom. likasom 98 § 2-3 mom. framställningen).

12 kap. (11 kap.)

Särskilda bestämmelser.

103-108 §§ (99-104 §§)

(Likasom 99-104 §§ framställningen).

109 §.

I n f o r m a t i o n

Styrelsen åligger att informera kommunernas medlemmar om den kommunala
planeringen och om andra ärenden av allmänt intresse.

-15-

110 §. (106 §)

(Likasom 106 § lagutskottets betänkande).

13 kap.

Ikraftträdelse och övergångsbestämmelser.

111 §. (112 §).

I k r a f t t r ä d a n d e a v l a g e n

Denna lag träder i kraft den 1 april 1980. Före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder för dess verkställighet vidtagas.

Genom denna lag upphävs

(1-3 punkterna likasom 105§ 1-3 punkterna framställningen).

(3 mom. likasom 105 § 3 mom. framställningen).

112 §.

B e s t ä m m e l s e r r ö r a n d e t i l l l ä m p n i n g e n a v
1 2 o c h 1 5 § §.

Bestämmelserna i 12 § om antalet fullmäktigeledamöter skall tillämpas första gången vid fullmäktigevalet 1983.

Ordinarie ledamot av landskapsstyrelsen som i fullmäktigevalet 1979 valts till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige eller styrelse får kvarbli i vartdera uppdraget tills mandattiden i landskapsstyrelsen upphör.

113 §. (107 §)

(Likasom 107 § framställningen).

114 §.

V a l a v s t y r e l s e 1 9 8 0; m. m.

Val av styrelse, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall med iakttagande av bestämmelserna i denna lag ånyo verkställas inom april månad 1980. Den nya styrelsens mandattid upphör den 31 december 1981.

Den som innehar annat än i 1 mom. avsett kommunalt förtroendeuppdrag, när denna lag träder i kraft, kvarblir däri för den tid han valts, om inte annat följer av lagens bestämmelser om valbarhet.

Mariehamn den 15 oktober 1979.

På stora utskottets vägnar:

Börje Hagström

ordförande

Göran Lindholm

sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Hagström, viceordföranden Boman (delvis), ledamöterna Berg, Dahlén (delvis), Karl Jansson, Nils Karlsson (delvis), Roald Karlsson, Sanders, Söderström och Öberg samt ersättaren Olof M. Jansson.

R e s e r v a t i o n

I anledning av att vi undertecknade inte till alla delar omfattar stora utskottets betänkande angående kommunallagen för landskapet Åland (framst. nr 50/1978-79, Lu bet.39/1978-79) anför vi följande reservation:

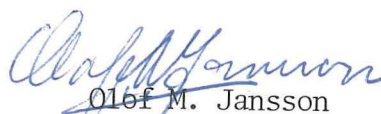
6 §. Enligt nu gällande bestämmelser skall landskapsstyrelsen fastställa olika kommunala avgifter, ex. för tjänster och granskningar och därmed pröva avgifternas storlek ur såväl laglighets- som prövningsändamålsenlighet. Angående denna prövningsrätt har såväl landskapsstyrelsen som lagutskottet varit eniga och vid landstingsbehandlingen hittills har ingen invändning anförts häremot. Denna prövningsrätt för landskapsstyrelsen blir därför sannolikt bestående även i den nya lagen och i konsekvens härmed anser vi reservanter att 6 § bör bibehållas i lagen enligt landskapsstyrelsens framställning. Med stöd av detta stadgande kan Mariehamns stad klart påvisa hur stora hamnavgifter som behövs för att hamnen skall bli självbärande ekonomiskt för såväl kapital- som driftskostnader såväl i nuet som på sikt. Målsättningen beträffande hamnen bör givetvis vara att ge staden och hela landskapet en tidsenlig och välfungerande hamn.

Skall rederinäringen genom förhöjda hamnavgifter bidra till andra utgifter än täckande av hamnkostnaderna enligt ovan, finnes möjlighet för landskapsstyrelsen, om det bedöms ändamålsenligt, att bevilja dispens härför.

56 §. Tjänstemäns språkkunskaper hör till nationalitetsskyddet och är därmed en central självstyrelsepolitisk angelägenhet. Då dessutom av flera skäl enhetliga bestämmelser i frågor som denna är önskvärda är det självklart att beslutanderätten i detta avseende bör utövas av landskapsstyrelsen.

^{1 mom.}
80 §. Beträffande begränsningen av enskild kommuns rösträtt till högst 7 röster omfattar vi den motivering som anföres i reservationen till lagutskottets betänkande angående denna paragraf.

Mariehamn den 15 oktober 1979.

Olef M. Jansson

Tage Boman

Karl Jansson

Nils Karlsson

Peder Söderström.

Reservation.

Undertecknade, som inte kunnat omfatta stora utskottets beslut i 30 \$, som stadgar om kvalificerad majoritet, får här anföra följande:

Ingen av de i \$ nämnda punkterna är av sådan grundlagsnatur, där de då t.ex. skulle gälla att frånta enskilda individers redan förvärvade rätt eller egendom.

Vi ifrågasätter om inte demokratiska principer åsidosätts, när en majoritet om t.ex. 60 - 66 % inte kan besluta i en viss fråga.

Då även landskapets, både den lagtekniska och den ekonomiska sektorn, kan skötas och avgöras med enkel majoritet, anser vi att även den kommunala sektorn med fördel skall kunna förvaltas med enkel majoritet, som fallet är t.ex. i Sverige och som även kommunallagskommitten föreslagit.

Mariehamn den 15 okt. 1979.

Börje Hagström
Börje Hagström

Ragna Sanders
Ragna Sanders

Roald Karlsson
Roald Karlsson

Mirjam Öberg
Mirjam Öberg

Å l a n d s l a n d s t i n g s
b e s l u t

om antagande av

K o m m u n a l l a g
för landskapet Åland.

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 kap.

Inledande bestämmelser.

1 §.

K o m m u n i n d e l n i n g ; k o m m u n s o m r å d e

Landskapet Åland är indelat i självstyrande kommuner av vilka Mariehamn är stad.

Kommun omfattar ett område med bestämda gränser. Om kommunal indelning och ändring däri finns särskilda bestämmelser.

2 §.

K o m m u n s m e d l e m m a r

Medlem av kommun är den

1) som enligt lagen om befolkningsböcker (FFS 141/69) har sin hemort i kommunen;

2) som i kommunen äger eller innehar fast egendom;

3) som i kommunen utövar näring eller yrke; samt

4) sammanslutning, anstalt och stiftelse som har hemort i kommunen eller som där äger eller innehar fast egendom eller där utövar näring eller yrke.

3 §.

K o m m u n s u p p g i f t e r

På kommun ankommer att handha de uppgifter som sammanhör med dess självstyrelse.

Kommun får inte påläggas nya uppgifter och andra förpliktelser eller fräntas rättigheter och uppgifter på annat sätt än genom lag.

4 §.

K o m m u n s o r g a n

Kommuns beslutanderätt utövas av kommunfullmäktige. Om överförande av beslutanderätten stadgas i 19 §.

Beredning, förvaltning och verkställighet ankommer på kommunstyrelsen samt på nämnder och andra för ändamålet tillsatta förvaltningsorgan.

-3-

lämpligen anslås, skall det beträffande fullmäktiges protokoll i 35 § angivna förfarandet i tillämpliga delar följas. Anslagstiden är 14 dagar, om för visst fall inte annat är föreskrivet. Instruktion, stadga och taxa eller ändringarna däri, får tillämpas tidigast från och med dagen efter den dag då anslag skett.

I 1 mom. avsedda instruktioner, stadgor och taxor skall tillhållas allmänheten.

9 §.

K o m m u n s a n s l a g s t a v l a ; k o m m u n a l a m e d d e l a n d e n

För tillkännagivande av kommunala meddelanden och andra meddelanden, som enligt särskilda bestämmelser skall kungöras genom kommuns försorg, skall varje kommun ha en anslagstavla, vilken skall vara placerad på plats dit allmänheten äger fritt tillträde under tjänstetid.

10 §.

P l a n f ö r k o m m u n s u t v e c k l i n g

Kommun kan ha en plan som innehåller riktlinjer för kommunens och den kommunala förvaltningens utveckling. Planen skall omfatta en period av minst fem kalenderår. Planen bör årligen överses och därvid, om förhållandena ger anledning därtill, justeras.

Kopia av i 1 mom. avsedd plan och ändring däri skall tillställas landskapsstyrelsen.

11 §.

M o d e l l f ö r s l a g

Det ankommer på landskapsstyrelsen att vid behov utarbeta modellförslag för i 5-7 §§ avsedda instruktioner, stadgor och taxor.

3 kap.

Fullmäktige.

12 §.

V a l a v l e d a m ö t e r ; a n t a l e t l e d a m ö t e r

Kommunernas fullmäktige utses för fyra kalenderår i sänder genom omedelbara, hemliga och proportionella kommunala val, vid vilka alla röstberättigade kommunmedlemmar äger en röst. Om förrättande av kommunalval finns bestämmelser i landskapslagen om landstingsval och kommunalval (39/70).

Antalet fullmäktigeledamöter som skall väljas bestäms i förhållande till antalet mantalsskrivna invånare i kommunen enligt följande:

-2-

I denna lag avses med fullmäktige kommunfullmäktige och med styrelsen kommunstyrelsen.

2 kap.

Allmänna bestämmelser.

5 §.

I n s t r u k t i o n e r m. m.

För ordnandet av kommuns förvaltning kan fullmäktige antaga instruktioner för styrelsen, nämnderna och övriga förvaltningsorgan. För ordnandet av den ekonomiska förvaltningen kan antagas ekonomi- och revisionsstadga.

För fastställandet av de rättigheter och skyldigheter som tillkommer kommuns tjänstemän kan antagas tjänstestadga.

För fastställandet av de ekonomiska förmåner som skall tillkomma innehavare av kommunalt förtroendeuppdrag kan antagas arvodesstadga.

Om reglementen och instruktioner som skall fastställas av landskapsstyrelsen finns särskilda bestämmelser.

6 §.

T a x o r m. m.

Fullmäktige kan fastställa taxor enligt vilka avgifter för tjänster som kommun tillhandahåller skall utgå.

Beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller andra avgifter för trafiken skall för att vinna bindande kraft fastställas av landskapsstyrelsen.

Om taxor som skall fastställas av landskapsstyrelsen finns särskilda bestämmelser.

7 §.

O r d n i n g s s t a d g a ; h a m n o r d n i n g

För främjandet av allmän ordning och säkerhet kan fullmäktige antaga ordningsstadga för kommunen.

För användningen av kommunal hamn och för främjandet av ordningen därstädes kan dessutom antagas hamnordning.

I ordningsstadga och hamnordning kan utsättas viten för överträdelser av däri intagna bestämmelser. Sådana viten utdömes av allmän domstol.

Beslut om antagande eller ändring av ordningsstadga eller hamnordning skall för att vinna bindande kraft fastställas av landskapsstyrelsen.

8 §.

K u n g ö r a n d e a v i n s t r u k t i o n e r , s t a d g o r m. m.

I 5-7 §§ avsedda instruktioner, stadgor och taxor samt ändringar däri skall anslås på kommunens anslagstavla. Kan handling innehållande instruktion, stadga eller taxa på grund av sitt omfång eller av annan orsak inte

-5-

14 §.

R ö s t r ä t t

Rösträtt vid val av ledamöter och ersättare i fullmäktige har den som innehar åländsk hembygdsrätt och vid valårets ingång fyllt 18 år samt mantalsskrivits eller bort mantalsskrivas i kommunen det år valet äger rum.

15 §.

V a l b a r h e t

Valbar till uppdrag som ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige är den som har hemort i kommunen och har rösträtt vid kommunalval i någon kommun i landskapet.

Den som står under förmynderskap är inte valbar till ledamot eller ersättare. Valbar är inte heller lantrådet, landshövdingen, ordinarie ledamot i länsrätten och avdelningschef vid landskapet Ålands centrala ämbetsverk. Kommundirektör eller, om sådan tjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommuns centralförvaltning, är inte valbar i den kommun i vars tjänst vederbörande är.

Den som är ordinarie ledamot i landskapsstyrelsen är valbar till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige men får inte tillträda uppdraget förrän han erhållit befrielse från ledamotskapet i landskapsstyrelsen.

Anställs ledamot eller ersättare i fullmäktige i tjänsteförhållande som avses i 2 mom. upphör valbarheten när han börjar handha sina tjänsteåligganden. Valbarheten upphör dock inte om tjänsteförhållandet är tillfälligt och varar högst sex månader.

Under den tid tillfälligt tjänsteförhållande består eller då ledamot av kommuns fullmäktige arbetar såsom ordinarie ledamot av landskapsstyrelsen, får vederbörande inte utöva sitt fullmäktigeuppdrag.

Såsom fullmäktigekandidat får endast uppställas person som skriftligen gett sitt samtycke därtill.

16 §.

U p p h ö r a n d e a v v a l b a r h e t; a v s ä g e l s e

Om ledamot eller ersättare i fullmäktige upphör att vara valbar, förfaller hans uppdrag genast. Vederbörande är skyldig att ofördröjligen anmäla till fullmäktige om uppdragets upphörande. I anledning av sådan anmälan skall fullmäktige konstatera att vederbörande avgått från sitt uppdrag. Sådant konstaterande skall göras även om anmälan försumrats, såvida tillförlitlig utredning om förlusten av valbarheten finns.

Fullmäktige skall befria ledamot eller ersättare från hans uppdrag, om han kan visa laga förfall eller annat skäl som fullmäktige godkänner.

-4-

Invånarantal

Antal fullmäktigeledamöter

högst 1.000	13
1.001-2.000	15
2.001-3.000	17
3.001-4.000	21
4.001-6.000	23
6.001-10.000	27
över 10.000	31

Om särskilda skäl föreligger, får fullmäktige besluta att ett lägre antal fullmäktige än vad som följer av 2 mom. skall väljas. Härvid skall iakttas att antalet skall bestämmas till ett udda tal som inte understiger nio. Beslutet skall för att bli gällande fastställas av landskapsstyrelsen.

Oaktat besvär över kommunalval anförts skall den valde tillträda fullmäktigeuppdraget och fullgöra detsamma intill dess det genom avgörande som vunnit laga kraft konstaterats att annan rätteligen valts till uppdraget. Ges i anledning av besvären förordnande om nytt val, skall uppdraget fullgöras intill dess annan person utsetts därtill.

13 §.

E r s ä t t a r e

För ledamöterna i fullmäktige skall utses ersättare. Antalet ersättare från varje lista uppgår, såvida antalet kandidater därtill förslår, till två gånger det antal fullmäktige som valts från listan. Kan för någon lista tillräckligt antal ersättare inte erhållas skall, om listan ingår i valförbund, ersättare i tillräckligt antal utses från andra listor i valförbundet. Bestämmandet av ersättare sker i övrigt såsom i landskapslagen om landstingsval och kommunalval är föreskrivet, dock så att bestämmelserna i 64 § 2 mom. sagda lag inte skall äga tillämpning.

Avlider ledamot i fullmäktige eller har han på grund av avsägelse beviljats befrielse från sitt uppdrag eller har han förlorat sin valbarhet eller skilts från uppdraget eller dömts till avsättning från detsamma, skall i hans ställe för den återstående tiden av mandatperioden inträda den i ordningen förste ersättaren. Finns ingen ersättare inträder som ledamot den som skulle ha varit ersättare om 64 § 2 mom. landskapslagen om landstingsval och kommunalval hade tillämpats.

Om de fall när ersättare tillfälligt inträder i fullmäktigeledamots ställe finns bestämmelser i 24 §.

-7-

lingar som förvaras hos kommunens myndigheter samt att i övrigt erhålla uppgifter och upplysningar som dessa myndigheter kan anses ha tillgång till. Såvida fråga är om innehållet i handling som enligt landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (72/77) inte är offentlig eller som bör hemlighållas, föreligger dock rätt till uppgifter endast om de bör anses nödvändiga för fattande av beslut i fullmäktige och om vederbörande härvid kommer att delta i beslutsfattandet.

21 §.

Val av presidium

Fullmäktige väljer för ett kalenderår i sänder bland sina ledamöter en ordförande och en eller två viceordförande vid särskilda valförrättningar. Väljes två viceordförande utses först förste viceordförande och därefter andre viceordförande.

Om minst två av fullmäktiges ledamöter begär att fullmäktiges presidium skall utses samtidigt, förrättas proportionellt val i enlighet med bestämmelserna i 29 § 2 mom.

Valet skall verkställas inom januari månad. Till dess valförrättningen slutförts, utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst.

22 §.

Sammanträden

Fullmäktige skall sammanträda i sådan ordning att föreskrifterna om tid för handläggning av vissa ärenden iakttages. Sammanträde skall även hållas när styrelsen eller minst en fjärdedel av fullmäktiges ledamöter begär det eller ordföranden anser att det behövs.

Om varken ordföranden eller viceordförande kan närvara vid sammanträde, utser fullmäktige annan ledamot att för tillfället föra ordet. Till dess tillfällig ordförande utsetts utövas ordförandeskapet av den ledamot som är äldst.

23 §.

Kallelse till sammanträde; kallelsetid

Kallelse till sammanträde utfärdas av fullmäktiges ordförande eller, vid förfall för honom, av dess förste viceordförande eller, vid förfall även för denne, av dess andre viceordförande, om sådan finns. Finns ingen viceordförande som är oförhindrad att utfärda kallelse till sammanträde, skall kallelsen utfärdas av styrelsens ordförande, som även utfärdar kallelse till nyvalt fullmäktiges första sammanträde.

Kallelse till sammanträde skall innehålla uppgift om tid och plats för sammanträdet samt om de ärenden, som skall behandlas. Kallelsen skall minst en vecka före sammanträdesdagen anslås på kommunens anslagstavla och inom samma tid sändas med posten till ledamöterna i fullmäktige och styrelsen

-6-

17 §.

Skiljande från uppdrag

Om ledamot eller ersättare i fullmäktige sedan valet förrättats dömts till fängelsestraff för uppsåtligt brott kan han skiljas från uppdraget, såvida brottets art eller det sätt på vilket brottet begåtts visar att vederbörande inte är värd det förtroende och den aktning uppdraget förutsätter. Om skiljande från uppdrag beslutar fullmäktige.

Fråga om skiljande från uppdrag som ledamot eller ersättare i fullmäktige får upptagas till handläggning först sedan fängelsedom vunnit laga kraft. Är fråga om hovrätts avgörande, får frågan dock upptagas till behandling oaktat avgörandet inte vunnit laga kraft.

18 §.

Arvoden och ersättningar

Till ledamot eller ersättare i fullmäktige betalas:

- 1) arvode för skötseln av fullmäktigeuppdraget;
- 2) ersättning för frångången inkomst ävensom för kostnader som föranleds av förtroendeuppdraget, såsom ersättning åt vikarie, utgifter för barn-tillsyn eller för annan motsvarande kostnad, samt
- 3) ersättning för resekostnader och dagtraktamente.

Grunderna för arvoden och ersättningarna fastställs av fullmäktige. Genom beslut eller i av fullmäktige antagen arvodesstadga kan förordnas att särskilt arvode skall utgå för ordförande- och viceordförandeuppdrag eller för annat särskilt förtroendeuppdrag.

Yrkande på arvode eller ersättning som förvägrats ledamot eller ersättare avgörs av styrelsen.

Om rätt till pension för fullmäktigeledamot stadgas särskilt.

19 §.

Överförande av beslutanderätt

Fullmäktige får uppdraga åt styrelse, nämnd eller annat förvaltningsorgan att i fullmäktiges ställe fatta beslut i viss grupp av ärenden, i den mån annat inte följer av lag.

Vad i 1 mom. är sagt gäller dock inte:

- 1) upptagande eller förnyande av lån eller förlängning av lånets betalningstid; samt
- 2) ärende, för vars avgörande krävs kvalificerad majoritet.

20 §.

Rätt till information

Ledamot och ersättare i fullmäktige har rätt att taga del av hand-

26 §.

Styrelsens närvaro vid sammanträde m. m.

Styrelsens ordförande och kommundirektören skall närvara vid fullmäktiges sammanträden. Deras frånvaro utgör dock inte hinder för fattande av beslut.

I 1 mom. nämnd person och annan ledamot av styrelsen har rätt att delta i överläggningarna men inte i besluten.

Fullmäktige kan kalla tjänsteman i kommunen eller särskild sakkunnig för att meddela upplysningar vid sammanträde.

27 §.

Ledningen av sammanträde; skyndsam handläggning

Ordföranden leder fullmäktiges sammanträden och föredrager ärendena. Han får med fullmäktiges samtycke överlåta ordförandeskapet till vice-ordföranden oaktat något hinder för honom att utöva detta inte föreligger, om överläggningarna till följd av sin långvarighet eller annan orsak är särskilt tröttande eller om annat särskilt skäl föreligger.

Ordföranden skall tillse att ärende avgörs endast om föreskrifterna beträffande omnämnande i kallelse och beredning iakttagits. Han skall även tillse att ärende beträffande vilket i något avseende särskild handläggningsordning är föreskriven, handlägges enligt de särskilda föreskrifterna.

Ärende som fordrar skyndsam handläggning får upptagas till behandling utan föregående kallelse, om fullmäktige beslutar det. Är ärendet sådant att det före avgörande i fullmäktige bör undergå beredning i styrelsen, får ärendet avgöras endast om samtliga närvarande ledamöter är ense om beslutet.

28 §.

Förfarandet vid handläggning av ärende

När ärende som skall handläggas vid sammanträde föredragits, skall överläggning däri äga rum. Sedan alla som önskar yttra sig beretts tillfälle därtill, skall ordföranden förklara överläggningen avslutad. Har under överläggningen begärts bordläggning eller återremiss till beredande organ avbryts dock ärendets sakliga behandling för avgörande av sådant yrkande. Härvid skall yrkandet på bordläggning först upptagas till behandling. Ärendet skall bordläggas om yrkandet på bordläggning vunnit understöd av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna. Ärendet skall härvid återupptagas till behandling vid nästa sammanträde om inte fullmäktige enats om annan tidpunkt. För bordläggning i fråga om val eller av tidigare bordlagt ärende krävs beslut av fullmäktige med enkel majoritet.

samt till kommundirektören. Beträffande anslagstiden samt tiden och sättet för delgivande av kallelse till fullmäktige- och styrelseledamöterna samt kommundirektören kan i arbetsordning för fullmäktige intas regler innebärande avvikelse från här angivet förfarande.

Utöver vad som i lag är föreskrivet får kallelse till sammanträde, i enlighet med vad i arbetsordning närmare bestäms, utfärdas även på annat lämpligbefunnet sätt. Härvid behöver uppgift om de ärenden som skall behandlas vid sammanträdet inte lämnas.

24 §.

Jäv och annat förfall; inkallande av ersättare

Ledamot i fullmäktige får inte delta i handläggning av ärende som personligen rör honom själv eller hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående.

Är ledamot på grund av annat förfall än jäv förhindrad att fullgöra till sitt uppdrag hörande uppgift, skall han ofördröjligen meddela härom till fullmäktiges ordförande. Sedan denne mottagit meddelandet eller på annat tillförlitligt sätt erhållit kännedom om hindret, skall han inkalla den i ordningen förste ersättaren eller, om denne har förhinder, därpåföljande. Ersättare behöver dock inte inkallas om kännedom om hindret erhållits så sent att inkallandet av ersättare kan medföra uppskov med nära förestående sammanträde eller avbrott i pågående sammanträde.

Är ledamot på grund av jäv förhindrad att fullgöra till sitt uppdrag hörande uppgift skall han själv inkalla ersättare som avses i 2 mom. Är den angelägenhet i fråga om vilken jäv föreligger av mindre betydelse, behöver ersättare dock inte inkallas.

Ersättares uppdrag varar endast under den tid hinder som avses i 2 och 3 mom. är för handen.

25 §.

Beslutföret

Fullmäktige får handlägga ärende endast om minst två tredjedelar av ledamöterna, eventuella ersättare medräknade, är närvarande.

Om närvarande ledamot på grund av jäv är förhindrad att delta i handläggningen av visst ärende, får fullmäktige handlägga detta, även om antalet deltagande på grund av hindret inte uppgår till vad som föreskrivs i 1 mom.

som centralnämnd. Nämndens mandattid sammanfaller med fullmäktiges.

Vid proportionellt val utses ersättare vid samma valförrättning som ordinarie ledamot. Är ersättarna personliga, skall kandidatlistan uppta namnen på såväl dem som föreslås till ordinarie ledamöter som dem som föreslås till ersättare.

Är ersättarna inte personliga väljs ersättare för de valda på samma kandidatlista sålunda, att därtill enligt jämförelsetal utses de efter de valda närmast följande kandidaterna, om inte särskilt antal ersättare är fastställt. Ytterligare ersättare utses vid behov enligt jämförelsetal bland de kandidater som inte tidigare förklarats valda.

Proportionellt val skall förrättas med slutna sedlar. Om någon ledamot det yrkar, skall även majoritetsval förrättas med slutna sedlar.

30 §.

K v a l i f i c e r a d m a j o r i t e t

För att beslut skall anses fattat fordras att minst två tredjedelar av de närvarande ledamöterna biträtt beslutet när ärendet avser

- 1) överlåtelse av annan fast egendom än tomt som är belägen inom område med fastställd stads- eller byggnadsplan;
- 2) beviljande av nytt anslag;
- 3) inrättande av ny tjänst;
- 4) ingående av borgensförbindelse eller ställande av annan säkerhet; eller
- 5) skiljande av förtroendevald från hans uppdrag.

31 §.

U t s k o t t

För beredning av visst ärende eller för granskning av förvaltningen kan fullmäktige tillsätta utskott vars medlemmar utses bland fullmäktiges ledamöter.

Fullmäktiges ordförande och viceordförande har rätt att närvara vid sammanträde med utskott.

32 §.

M o t i o n

Ledamot i fullmäktige äger rätt att genom motion bringa visst ärende till behandling vid fullmäktige. Genom motion väckt ärende skall remitteras till styrelsen eller annat beredningsorgan för att beredas. Ärendet bör beredas så att fullmäktige kan fatta beslut med anledning av motion vid sammanträde som hålls inom ett år från det att motionen har väckts. Om beredningen inte kan avslutas inom sådan tid, skall detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige vid sammanträde inom angiven tid. Fullmäktige får vid behand-

Sedan överläggningen förklarats avslutad skall ordföranden utröna huruvida beslut i ärendet kan fattas utan omröstning. Beslut fattas utan omröstning när det till grund för behandlingen liggande förslaget omfattas enhälligt eller motförslag inte vunnit understöd samt när motförslag omfattas enhälligt. Har framställt motförslag vunnit understöd utan att dock omfattas enhälligt, skall omröstning verkställas.

För omröstning skall ordföranden framställa proposition så avfattad att den kan besvaras med ja eller nej. Skall flera omröstningar verkställas i samma ärende, bestämmer ordföranden det tillvägagångssätt som härvid skall iakttas. Dock skall omröstning först äga rum mellan de förslag som mest avviker från det till grund för behandlingen liggande förslaget, dock så att omröstning sist sker mellan det härvid segrande förslaget och förslag som enbart avser förkastande av det till grund för behandlingen liggande förslaget. Från här föreskrivet omröstningsförfarande får avvikelse ske när kvalificerad majoritet fordras för fattande av beslut och vägande skäl talar för tillämpning av ett annat förfarande.

Omröstning skall verkställas efter upprop. Röstningen sker öppet utom i fall som anges i 29 § 5 mom. Utgången bestäms genom enkel majoritet när inte annat är föreskrivet. Vid lika röstetal för olika meningar sker avgörandet genom lottning, om fråga är om val, och genom ordförandens utslagsröst i övriga ärenden.

Ordföranden skall vare sig omröstning ägt rum eller inte ge till känna vad som enligt hans uppfattning har beslutats och befästa beslutet med klubbslag.

Om antalet ärenden vid sammanträde eller visst ärendes vidlyftighet ger anledning därtill kan fullmäktige besluta avbryta sammanträdet och utsätta dag då sammanträdet skall fortsätta. Till fortsatt sammanträde är ny kallelse erforderlig endast i det fall att därvid till behandling skall upptas ärende som inte nämnts i den tidigare kallelsen.

29 §.

V a l

Vid val skall de förklaras valda som erhållit de flesta rösterna om inte proportionellt valsätt skall iakttas.

Val för besättande av förtroendeuppdrag skall vara proportionellt om två eller flera skall utses och proportionellt val begärs av så många ledamöter som vid sådant val tillsammans kan besätta minst en av de poster valet avser. Vid förrättande av proportionellt val iakttas i tillämpliga delar bestämmelserna i landskapslagen om landstingsval och kommunalval. Kandidatlistorna inlämnas till ordföranden inom av fullmäktige utsatt tid. Fullmäktige utser minst tre ledamöter att fungera

-13-

4 kap.

Styrelsen.

37 §.

U p p g i f t e r

Styrelsen skall leda förvaltningen av kommuns angelägenheter och ha inseende över de lägre kommunala organens verksamhet. Styrelsen skall uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning samt hos fullmäktige och nämnder liksom hos andra myndigheter göra de framställningar som styrelsen finner påkallade.

Det åligger vidare styrelsen

- 1) att bereda ärenden som skall handläggas av fullmäktige, med undantag av val av styrelse och ärenden som rör fullmäktiges inre organisation,
- 2) att tillse att fullmäktiges beslut verkställs,
- 3) att företräda kommunen och föra kommunens talan i alla förekommande angelägenheter, om inte uppgiften är anförtrodd annan, samt
- 4) att omhänderta annan än på fullmäktige ankommande uppgift som genom tillämplig landskaps- eller rikslagstiftning anförtrotts kommunen, om inte särskilt organ för handläggande av uppgiften finns tillsatt.

Kräver angelägenhet som enligt 1 eller 2 mom. ankommer på styrelsen åtgärd som inte lämpligen kan företagas av styrelsen i dess helhet, skall åtgärden på styrelsens vägnar och enligt styrelsens direktiv vidtagas av dess ordförande eller kommundirektören, om inte styrelsen särskilt befullmäktigat annan därtill. I instruktion för styrelsen kan intas närmare föreskrifter rörande fördelningen av här avsedda befogenheter mellan styrelsens ordförande och kommundirektören.

Framställningar och yttranden som annan kommunal myndighet än styrelsen lämnar till landskapets eller statens myndigheter eller till annan kommun skall tillställas vederbörande genom styrelsens förmedling om inte annat är särskilt bestämt.

Fullmäktige kan i instruktion eller på annat sätt uppdraga åt särskild avdelning av styrelsen, åt ledamot i styrelsen, åt kommundirektören eller annan styrelsen underställd tjänsteman att på styrelsens vägnar besluta i viss grupp av ärenden. Framställning eller yttrande till fullmäktige får dock beslutas endast av styrelsen samfällt.

38 §.

S a m m a n s ä t t n i n g o c h m a n d a t t i d

Ledamöter och personliga ersättare för dem väljs av fullmäktige till det antal som fullmäktige bestämmer, dock med iakttagande av att antalet ledamöter inte utan särskilt medgivande av landskapsstyrelsen får vara mindre än fem.

-12-

ling av sådan anmälan avskriva motionen från vidare handläggning.

33 §.

S a m m a n t r ä d e s o f f e n t l i g h e t ; o r d n i n g e n v i d s a m m a n t r ä d e

Fullmäktiges sammanträden är offentliga om inte fullmäktige för visst ärende beslutar att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar. Ersättare får närvara vid sådan överläggning.

Ordföranden vakar över ordningen vid sammanträde. Han kan utvisa den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Om oordning som ordföranden inte kan avstyra uppstår, får han upplösa sammanträdet.

34 §.

P r o t o k o l l f ö r i n g ; r e s e r v a t i o n

Vid sammanträde skall på ordförandens ansvar föras protokoll. Protokollet undertecknas av ordföranden och protokollföraren och justeras på det sätt som anges i arbetsordning eller av fullmäktige särskilt bestämts. Utdrag ur protokollet och annan expedition undertecknas av ordföranden och protokollföraren tillsammans eller av endera av dem ensam, om inte annat är föreskrivet i arbetsordning.

Var och en som vid sammanträde deltagit i avgörande av ärende får anföra reservation mot det fattade beslutet om beslutet fattats efter slutna omröstning. Har beslutet fattats efter öppen omröstning får reservation anföras endast av den som röstat för annat än det segrande förslaget samt av den som framställt motförslag vilket i brist på understöd inte upptagits till omröstning och som vid omröstningen lagt ned sin röst. Har omröstning i ärendet inte verkställts, får reservation anföras endast av den som framställt motförslag vilket i brist på understöd inte upptagits till omröstning. Reservation skall anmälas omedelbart efter det ärendet avgjorts samt, om den utvecklas närmare, avfattas skriftligen och avges senast när protokollet justeras.

35 §.

F r a m l ä g g a n d e a v p r o t o k o l l t i l l p å s e e n d e

Sedan fullmäktiges protokoll justerats skall det jämte besväransvisning hållas till påseende för allmänheten i kommunens kansli eller på annan lämplig plats. Meddelande härom skall anslås på kommunens anslagstavla.

36 §.

A r b e t s o r d n i n g

Fullmäktige kan i en arbetsordning meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för fullmäktiges sammanträden och ärendenas handläggning.

som styrelsen inkallat för att höras i visst ärende får, om styrelsen beslutar det, deltaga i överläggningarna.

Styrelsen får handlägga ärende endast om minst hälften av ledamöterna är närvarande. Ordföranden föredrager ärendena, om inte föredragningen enligt vad därom är föreskrivet i instruktion, reglemente eller fullmäktigebeslut ankommer på annan ledamot eller tjänsteman.

Sammanträde med styrelsen är inte offentligt om inte styrelsen för visst ärende beslutar annat.

41 §.

J ä v

Ledamot i styrelsen får inte deltaga i eller närvara vid handläggningen av ärende

1) om ärendet personligen rör honom själv eller hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående;

2) om ärendets utgång kan, oaktat förhållande som avses i 1 punkten inte för handen, väntas medföra synnerlig nytta eller skada för honom själv eller någon honom närstående,

3) om han eller någon honom närstående är ställföreträdare för den som saken angår eller för någon som kan vänta synnerlig nytta eller skada av ärendets utgång,

4) om han i saken för talan som ombud eller däri biträder någon, eller

5) om eljest särskild omständighet föreligger som är ägnad att rubba förtroendet till hans opartiskhet i ärendet.

Från jäv bortses när frågan om opartiskhet uppenbart saknar betydelse.

Jäv enligt 1 mom. föreligger inte när ärendet rör sammanslutning och ledamoten tillhör styrelsen eller annat förvaltande organ hos sammanslutningen och han där skall anses representera kommunen.

42 §.

O t i l l b ö r l i g t f ö r f a r a n d e v i d h a n d h a v a n d e a v u p p d r a g

Har ledamot eller ersättare i styrelsen uppsåtligt eller av vårdslöshet förfarit felaktigt vid handhavandet av sitt uppdrag skall styrelsen, sedan vederbörande beretts tillfälle att avge förklaring, taga ställning till om frågan skall lämnas därhän eller om åtgärder i saken är påkallade. Oavsett åtgärdernas art skall fullmäktige i det senare fallet underrättas om styrelsens beslut.

Fullmäktige väljer för styrelsens mandattid bland styrelsens ledamöter en ordförande och en eller två viceordförande. Vid valet skall på motsvarande sätt tillämpas vad om val av ordförande och viceordförande i fullmäktige är föreskrivet.

Ledamöter och ersättare i styrelsen väljs för två år. Valet skall ske vid det sammanträde, då fullmäktiges presidium utses. Oaktat besvär över valet anförts skall den valde tillträda uppdraget och fullgöra detsamma intill dess det genom avgörande som vunnit laga kraft konstaterats att annan rätteligen valts till uppdraget. Ges i anledning av besvären förordnande om nytt val, skall uppdraget fullgöras intill dess annan person utsetts därtill.

Har ledamot eller ersättare i styrelsen avlidit eller av annan orsak frånträtt sitt uppdrag skall annan väljas i hans ställe för den återstående mandattiden.

39 §.

V a l b a r h e t m. m.

Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i styrelsen, rätt för ledamot av landskapsstyrelsen att vara ledamot eller ersättare i styrelsen, verkan av att valbarhet upphör, rätt till avsägelse och skiljande från uppdrag i anledning av fängelsestraff tillämpas bestämmelserna i 15-17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt. Beslut i angelägenhet som här avses fattas av fullmäktige. Utöver de personer som avses i 15 § 2 mom. får inte heller tjänsteman i ledande ställning inom kommunens centralförvaltning och den ledande tjänstemannen inom ettbart kommunalt förvaltningsområde väljas till ledamot eller ersättare i styrelsen. Utses ledamot i fullmäktige till ledamot i styrelsen skall han frånträda fullmäktigeuppdraget för den tid han är ledamot i styrelsen. Utan skriftligt samtycke får ledamot eller ersättare i fullmäktige inte utses till ledamot i styrelsen.

40 §.

S a m m a n t r ä d e n

Styrelsen bestämmer tid och plats för sina sammanträden samt sättet för kallelse till sammanträde om inte därom intagits bestämmelser i instruktion. Sammanträde skall även hållas när ordföranden anser att det behövs eller minst en tredjedel av styrelsens ledamöter begär det.

Fullmäktiges ordförande och viceordförandesamt ersättare i styrelsen får närvara vid styrelsens sammanträden och skall underrättas om tid och plats för sammanträde. Kommundirektören är skyldig att närvara vid sammanträde men hans utevaro utgör inte hinder för fattande av beslut. De personer som här avses har rätt att deltaga i överläggningarna men inte i besluten. Även annan person

Ledamöter i organ som avses i 1 mom. och personliga ersättare för dem väljs för fullmäktiges mandattid till det antal fullmäktige bestämmer om inte annat är föreskrivet. Ordförande och viceordförande utses på samma sätt som ordförande och viceordförande i styrelsen.

46 §.

K o m m i t t é e r

För beredning av visst eller vissa ärenden eller för annan utredning eller för utförande av särskilt uppdrag, får styrelsen tillsätta kommittéer, bestående av en eller flera personer, vars uppdrag varar under styrelsens mandatperiod om inte kortare tid utsatts eller styrelsen beslutat upplösa kommittén. Kommitté för utförande av särskilt uppdrag arbetar dock till dess uppdraget blivit slutfört, såframt inte beslut därförinnan fattats om att kommittén skall upplösas. Ledamöter i kommitté och eventuella personliga ersättare för dem samt ordförande och viceordförande utses enligt samma förfarande som ledamöter, ordförande och viceordförande i styrelsen.

Med stöd av instruktion för styrelsen eller av fullmäktige särskilt fattat beslut, kan kommitté av styrelsen anförtros begränsad beslutanderätt i ärenden som ansluter sig till dess uppdrag.

47 §.

S t y r e l s e n s f ö r e t r ä d a r e

Styrelsen kan utse ledamot i styrelsen eller kommundirektören till företrädare för styrelsen i nämnd eller annat förvaltningsorgan. Sådan företrädare samt styrelseordförande och kommundirektör som inte är företrädare har rätt att vid förvaltningsorganets sammanträden delta i överläggningarna men inte i besluten.

48 §.

V a l b a r h e t m. m.

Beträffande valbarhet till ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan, verkan av att valbarhet upphör, rätt till avsägelse och skiljande från uppdrag i anledning av fängelsestraff tillämpas bestämmelserna i 15-17 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt. Beslut i angelägenhet som här avses fattas av fullmäktige om inte annat följer av instruktion eller andra särskilda bestämmelser. Utöver de personer som avses i 15 § 2 mom. får inte heller den ledande tjänstemannen inom nämnds eller annat förvaltningsorgans förvaltningsområde väljas till ledamot eller ersättare i den nämnden respektive det förvaltningsorganet.

Kan det på sannolika skäl misstänkas att ledamot eller ersättare i styrelsen förskingrat medel eller gjort sig skyldig till oredlighet eller i sitt uppdrag eljest på ett grovt sätt förfarit i strid med sina förpliktelser, kan fullmäktige besluta att han helt eller delvis skall avhållas från sitt uppdrag till dess skuldfrågan avgjorts av domstol genom avgörande som vunnit laga kraft. Har beslut om avhållande från uppdrag fattats skall, om så inte redan skett, saken anmälas till allmänna åklagaren för väckande av åtal. Beslutar åklagaren att inte väcka åtal, förfaller omedelbart verkningarna av fullmäktiges här avsedda beslut.

Fullmäktiges ordförande kan om förhållandena det påkallar besluta att ledamot eller ersättare i styrelsen som är misstänkt för i 2 mom. avsett brott skall avhållas från sitt uppdrag till dess fullmäktige vid nästkommande sammanträde tagit ställning i saken. Har ordföranden fattat här avsett beslut skall fullmäktige omedelbart sammankallas.

Ärende avseende avhållande från uppdrag får inte bordläggas.

43 §.

F ö r v a l t n i n g s b e r ä t t e l s e

Styrelsen skall för varje kalenderår, senast inom juni månad följande år, avge berättelse till fullmäktige över kommunens förvaltning. Berättelsen skall tillställas även landskapsstyrelsen.

44 §.

T i l l ä m p l i g h e t e n a v b e s t ä m m e l s e r r ö r a n d e f u l l m ä k t i g e

I fråga om arvoden och ersättningar, pension, rätt till information, inkallande av ersättare, förfarandet vid handläggning av ärende, val, protokollföreläggning och reservation och framläggande av protokoll till påseende tillämpas bestämmelserna i 18, 20, 24, 28, 29, 34 och 35 §§ på motsvarande sätt för styrelsen med iakttagande av att det ankommer på fullmäktige att besluta om de arvoden och ersättningar som skall tillkomma ledamöterna och ersättarna i styrelsen.

5 kap.

N ä m n d e r o c h ö v r i g a f ö r v a l t n i n g s o r g a n

45 §.

T i l l s ä t t a n d e a v n ä m n d

Fullmäktige tillsätter nämnder och övriga förvaltningsorgan som enligt lag skall finnas i kommunen om inte därom är särskilt stadgat. För kommunens förvaltning i övrigt får fullmäktige tillsätta de nämnder och de ytterligare

49 §.

Fördelning av uppgifter inom nämnd

Fullmäktige kan i instruktion eller på annat sätt uppdraga åt särskild avdelning av nämnd eller annat förvaltningsorgan, åt ledamot av organet eller åt organet underställd tjänsteman att på organets vägnar besluta i viss grupp av ärenden. Framställning eller yttrande i ärende som skall avgöras av fullmäktige får dock beslutas endast av organet samfällt.

50 §.

Övertagande av befogenheter från nämnd

Styrelsen kan på eget initiativ eller på framställning från nämnd eller annat förvaltningsorgan till behandling och avgörande upptaga visst ärende, som avgjorts av det andra organet. Om synnerliga skäl till ingripande föreligger, kan styrelsen överta även handläggningen av ärende, som ännu inte avgjorts av det lägre förvaltningsorganet. Styrelsen kan upphäva, undanröja eller ändra det lägre förvaltningsorganets beslut eller återförvisa ärendet för ny behandling.

51 §.

Tillämpligheten av bestämmelser rörande fullmäktige och styrelsen

I fråga om arvoden och ersättningar, pension, rätt till information, inkallande av ersättare, förfarandet vid handläggning av ärende, val samt protokollföring och reservation tillämpas bestämmelserna i 18, 20, 24, 28, 29 och 34 §§ på motsvarande sätt för nämnd och annat förvaltningsorgan, med iakttagande av att det ankommer på fullmäktige att besluta om de arvoden och ersättningar som skall tillkomma ledamöterna och ersättarna i respektive organ. Beslutar organ som här avses att dess protokoll skall framläggas allmänheten till påseende, äger bestämmelserna i 35 § motsvarande tillämpning.

I fråga om fullgörande av uppdrag när besvär anförts, val av ny ledamot eller ersättare i stället för sådan som frånträtt uppdraget, sammanträden, jäv, otillbörligt förfarande vid handhavande av uppdrag samt förvaltningsberättelse tillämpas bestämmelserna i 38 och 40-43 §§ på motsvarande sätt för nämnd och annat förvaltningsorgan med iakttagande av att förvaltningsberättelsen skall avges till styrelsen utan skyldighet att därjämte tillställa den landskapsstyrelsen.

Bestämmelserna i 43 § gäller inte i fråga om kommitté.

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 53a/1978-79
med anledning av landskapsstyrelsens fram-
ställning till landstinget med förslag till
kommunallag för landskapet Åland.

Vid lagförslagets andra behandling har landstinget inte oförändrat god-
känt det förslag, som framställts i stora utskottets betänkande nr 53/
1978-79.

I anledning härav har utskottet behandlat ärendet. Utskottet
har omfattat de ändringar som godkänts av landstinget, med undantag av
en terminologisk ändring i 51 § 3 mom. Ändringen är påkallad för att nå
överensstämmelse med terminologin i lagförslaget i övrigt.

Rättelse av en felskrivning i motiveringen till 53 § i stora utskottets
betänkande nr 53/1978-79: "Paragrafen har skrivits om, eftersom det redan
framgår av 52 och 54 §§ att kommundirektörstjänst kan vara ordinarie el-
ler tillfällig tjänst samt att tjänsteman kan anställas enligt särskilt
avtal."

Med hänvisning till det anförda får stora utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget måtte antaga lagförslagets
24, 48, 51 och 80 §§ i följande lydelse:

24 §.

(Likasom framställningen).

48 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. i framställningen utgår).

51 §.

(1 mom. likasom lagutskottets betänkande).

(2 mom. likasom framställningen).

Bestämmelserna i (utesluten) 43 § gäller inte i fråga om kommitté.

80 § (76 §)

(Likasom framställningen).

Mariehamn den 22 oktober 1979.

På stora utskottets vägnar:

Börje Hagström

ordförande

Göran Lindholm
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Hagström, viceordföranden Boman, ledamöterna
Dahlén, K. Jansson, N. Karlsson, Sanders, Söderström och Öberg.

-19-

6 kap.

Kommuns anställda.

52 §.

T j ä n s t e r o c h t j ä n s t e m ä n

I kommun kan finnas ordinarie och tillfälliga tjänster vilka innehas
av ordinarie respektive tillfälliga tjänstemän. Under tid när tjänst
är vakant eller dess innehavare ledig kan till tjänsten hörande uppgif-
ter handhas av tjänstförrättande respektive vikarie.

Fullmäktige beslutar om inrättande och indragning av tjänster.

53 §.

K o m m u n d i r e k t ö r

I kommun kan finnas kommundirektörstjänst som är huvudsyssla. Kommun-
direktören är underställd styrelsen och leder kommunens förvaltning.
Kommundirektören utses av fullmäktige. Även person som inte sökt tjäns-
ten kan, om han samtycker, utses därtill.

Har vid val av kommundirektör ingen av kandidaterna erhållit mer än
hälften av de avgivna rösterna verkställs förnyat val mellan de två
kandidater som erhållit de flesta rösterna.

54 §.

T j ä n s t e m a n s s t ä l l n i n g

Angående regleringen av villkoren i tjänstemans anställningsförhål-
lande finns bestämmelser i landskapslagen om tjänstekollektivavtal (22/78).
Härutöver kan i tjänstestadga intas bestämmelser om anställande av tjäns-
teman, tjänstemans avgång, sättet för avgörande av tjänstemans yrkande
på erläggande av löneförmån eller annan ersättning, jäv samt om discipli-
när bestraffning. För tjänsteman som anställts enligt särskilt avtal gäl-
ler de villkor som härvid överenskommits.

De uppgifter som ankommer på tjänsteman fastställs i instruktion om
inte därom bestämts särskilt.

Föredragande tjänsteman ansvarar lika som innehavare av förtroende-
uppdrag för fattat beslut om han inte anfört reservation. För föredra-
gande tjänsteman gäller samma jävsregler som för ledamöterna i det organ
vars ärenden han föredrager.

Disciplinära straff är varning och skiljande från tjänst för högst
tre månaders tid.

55 §.

F e l a k t i g t f ö r f a r a n d e ; a v h å l l a n d e f r å n
t j ä n s t e u t ö v n i n g

Har tjänsteman uppsåtligen eller av vårdslöshet förfarit felaktigt vid

handhavandet av sina uppgifter, skall styrelsen, sedan vederbörande beretts tillfälle att avge förklaring, taga ställning till om frågan skall lämnas därhän eller om åtgärder i saken är påkallade. I fråga om kommundirektör skall ärendet anmälas till fullmäktige, om inte rättelse på annat sätt kan åstadkommas.

Kan det på sannolika skäl misstänkas att tjänsteman vid tjänsteutövningen förfarit brottsligt eller i annat avseende olämpligt kan styrelsen, om det sedan vederbörande beretts tillfälle att bli hörd konstateras att förfarandet inte är att anse som ringa, besluta avhålla honom från tjänsteutövningen eller från handhavandet av viss uppgift under tid då utredning, disciplinärt förfarande eller rättegång äger rum.

56 §.

T j ä n s t e m a n s s p r å k k u n s k a p

Tjänst hos kommun får besättas endast med person som i tal och skrift behärskar svenska språket enligt de krav, som angivits i vederbörande tjänstestadga. Finns inga bestämmelser härom, skall av tjänsteman fordras kunskaper i svenska språket, ådagalagda på det sätt styrelsen för varje särskilt fall fattat beslut om.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller i tillämpliga delar också genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare.

57 §.

A r b e t s t a g a r e

I kommun kan finnas genom privaträttsligt avtal anställda arbetstagare. Arbetstagare anställs av styrelsen eller annat förvaltningsorgan enligt vad i instruktion eller på annat sätt särskilt bestämts.

Angående regleringen av villkoren i arbetstagares anställningsförhållande finns särskilda bestämmelser.

7 kap.

Ekonomisk förvaltning.

58 §.

K o m m u n s e g e n d o m

Uppgifterna i anslutning till förvaltningen av kommun tillhörig egendom ankommer på styrelsen till den del de inte anförtrotts nämnd eller annat förvaltningsorgan.

59 §.

B u d g e t

Kommun skall årligen upprätta budget för nästa kalenderår. I budgeten skall anvisas erforderliga medel för bestridande av kända utgifter. Som utgift anses även avskrivning på egendom och överföring

till fond samt reservering för särskilt behov även om anslaget inte förbrukas under året (reservationsanslag). Förutom för kända utgifter skall anslag upptagas för utgifter i anledning av behov vars inträdande inte med säkerhet kan förutses (dispositionsanslag).

Överskott respektive underskott enligt bokslutet för nästföregående år skall i budgeten observeras som inkomst respektive utgift. Har överskottet respektive underskottet till uppskattat belopp observerats i föregående räkenskapsårs budget, skall endast beaktas det belopp som är tillräckligt för att justera det uppskattade beloppet.

60 §.

B u d g e t b e h a n d l i n g

Förslag till budget skall göras upp av styrelsen och överlämnas till fullmäktige före november månads utgång. Budgeten fastställs av fullmäktige före december månads utgång om inte särskilda förhållanden föranleder att fastställandet sker senare.

Omfattas inte styrelsens budgetförslag i sin helhet, skall förslaget, om inte härav föranledda ändringar görs av fullmäktige, återställas till styrelsen för förnyad beredning av de delar av förslaget som inte kan omfattas av fullmäktige. Vid den fortsatta budgetbehandlingen får ändringsförslag avseende redan godkända delar av budgeten inte framställas. Budgeten skall härvid slutligt fastställas.

61 §.

B u d g e t e n s b i n d a n d e v e r k a n ; ä n d r i n g a v o c h t i l l ä g g t i l l b u d g e t

Vid handhavandet av kommuns ekonomiska angelägenheter skall budgeten följas. Har budget inte fastställts vid räkenskapsårets ingång skall intill dess fastställelse sker inkomster som förutsätts i föregående års budget uppbäras och nödvändiga utgifter bestridas.

Fullmäktige får besluta om ändring i budgeten om inte räkenskaperna och bokslutet för året överlämnats till revisorerna för granskning.

Under räkenskapsåret kan antagas tilläggsbudget. I budgeten beslutade ändringar skall beaktas i tilläggsbudget. Tilläggsbudget skall antagas före bestämmandet av uttaxeringen per skattöre och senast inom en månad från det uppgift erhållits från skattenämnden om det sammanlagda antalet skattören som påförts eller beräknats bli påförda. I övrigt gäller om tilläggsbudget i tillämpliga delar vad om budget är föreskrivet.

62 §.

K o m m u n a l s k a t t

Det belopp som enligt budgeten och eventuell tilläggsbudget utöver

övriga inkomster erfordras för att bestrida utgifterna, uppbärs som kommunalskatt för räkenskapsåret.

Finns i kommun skatteutjämningsfond kan fullmäktige med iakttagande av fondens stadgar vid budgetbehandlingen eller därefter, dock före fastställandet av uttaxeringen per skattöre, besluta om höjning av kommunalskatten för förkovran av fonden eller om sänkning av skatten genom inspråktagande av medel ur fonden.

63 §.

U t t a x e r i n g p e r s k a t t ö r e

Uttaxeringen per skattöre bestäms så att den del av räkenskapsårets kommunalskatt som kommunen inte erhåller genom förskottsinnehållning och förskottsbetalning som beräknas inflyta under räkenskapsåret utökas med den del av föregående räkenskapsårs kommunalskatt som inte beaktats vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre för sagda år, och den erhållna summan divideras med det antal skattören som under räkenskapsåret påförts eller beräknats bli påförda.

Vid bestämmandet av uttaxeringen per skattöre kan styrelsen besluta om förhöjning av det på grund av 1 mom. bestämda värdet med högst tio procentenheter.

64 §.

F o n d e r

Fullmäktige kan besluta om inrättande av fonder. För fond skall antagas stadga med bestämmelser om fondens ändamål, om placering och användning av dess medel samt om förvaltningen av fonden i övrigt.

Fonds inkomster och utgifter, med undantag av överföringar till eller från fonden, behöver inte beaktas i budgeten.

65 §.

F ö r s ä r s k i l t ä n d a m å l a v s a t t e g e n d o m

Har kommun på grund av gåvobrev eller testamente erhållit egendom för vars användning särskilda villkor uppställts, skall kommunen iakttaga dessa villkor.

Har för förvaltningen av egendom som avses i 1 mom. inrättats fond får vid ändrade förhållanden eller om andra vägande skäl det påkallar avvikelse göras från i gåvobrev eller testamente uppställda villkor. Fondens ändamål får ändras om det är omöjligt att använda fonden för det föreskrivna ändamålet och den får indras eller sammanslås med annan fond om dess tillgångar nedgått i sådan grad att dess användning är oändamålsenlig eller om dess användning av annan orsak bör anses oändamålsenlig.

Vid ändring av fonds ändamål eller sammanslagning av fonder skall tillses att det nya ändamålet inte väsentligt avviker från det ursprungliga ändamålet.

Bestämmelserna i 2 och 3 mom. gäller i tillämpliga delar även annan i 1 mom. avsedd egendom än sådan för vars förvaltning inrättats fond.

66 §.

R ä k e n s k a p s f ö r i n g o c h b o k s l u t

Över kommuns inkomster och utgifter samt tillgångar och skulder skall föras bok. Bokslut skall uppgöras för varje räkenskapsår. Bokslutet skall senast före utgången av juni månad påföljande år tillställas fullmäktige för behandling.

8 kap.

Revision.

67 §.

R e v i s o r e r

Fullmäktige väljer för sin mandatperiod tre eller flera revisorer samt lika många personliga ersättare för granskning av kommunens förvaltning. Fullmäktige utser bland revisorerna ordförande och viceordförande.

Beträffande valbarhet till revisor eller ersättare för revisor, verkan av att valbarheten upphör och rätt till avsägelse skall med i 3 mom. angivet undantag bestämmelserna i 15 och 16 §§ om ledamot i fullmäktige tillämpas på motsvarande sätt.

Förutom dem som enligt 2 mom. inte är valbara till revisorsuppdrag får inte heller ledamot eller ersättare i styrelsen eller annan som är redovisningsskyldig till kommunen utses därtill. Avsaknad av rösträtt vid kommunalval i landskapet eller hemort i kommunen utgör dock inte hinder för mottagande av revisorsuppdrag. Den som inte är medlem av kommunen får dock utses till uppdraget endast om han skriftligen samtyckt därtill.

Fullmäktige kan överföra rätten att utse en av revisorerna och dennes ersättare till sådan för flera kommuner gemensam centralorganisation där kommunen är medlem.

68 §.

R e v i s o r e r n a s u p p g i f t e r

Det åligger revisorerna att granska huruvida de kommunala förvaltningsorganens verksamhet utövats på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt i enlighet med lag och övriga regler som skall följas i kommunens förvaltning. Revisorerna skall särskilt granska

1) om kommunens inkomster uppburits och kontoförts inom föreskriven tid;

2) om kommunens utgifter grundar sig på budget eller annars äger laglig grund; samt

3) om räkenskaperna förts enligt gängse principer och om bokslutet är riktigt uppgjort.

Revisor har rätt att av kommunalt förvaltningsorgan få de uppgifter och upplysningar som behövs för revisionsarbetet. Revisor får när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar som förvaltningsorganet omhänderhåller samt taga del av räkenskaper och andra handlingar som berör dess verksamhet.

Konstateras vid granskning missförhållanden skall revisor ofördröjligen meddela styrelsen härom.

69 §.

Revisionsberättelse

Revisor skall årligen inom i stadga angiven eller på annat sätt fastställd tid till styrelsen avge berättelse (revisionsberättelse) med redogörelse för resultatet av den revision som avser verksamheten under det föregående året. Av berättelsen skall framgå om anledning till anmärkning beträffande den granskade verksamheten föreligger eller inte. Om anmärkning framställs skall anledningen till denna anges i berättelsen. Tillika skall föreslås lämpliga åtgärder för avhjälpande av de missförhållanden som föranlett anmärkningen. Även om missförhållanden inte konstaterats kan i berättelsen göras påpekanden och framställas förslag i anledning av observationer rörande förvaltningens handhavande och medelsanvändningen.

Revisionsberättelse skall innehålla särskilt uttalande i frågan huruvida bokslutet bör godkännas och ansvarsfrihet beviljas.

Styrelsen skall hos vederbörande ansvarig begära förklaring med anledning av anmärkning som framställts i revisionsberättelse. Förklaring jämte styrelsens eget utlåtande skall biläggas berättelsen och tillsammans med denna senast före utgången av augusti månad tillställas fullmäktige för behandling.

70 §.

Beviljande av ansvarsfrihet; åtgärder för bevarande av kommunens rätt

I anledning av revisionsberättelse skall fullmäktige före utgången av året besluta om ansvarsfrihet skall beviljas eller om åtgärd för att bevara kommunens rätt skall vidtagas. Om inte talan väcks inom två år från det att berättelsen framlades på sammanträde med fullmäktige, anses ansvarsfrihet beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet har beviljats får talan föras beträffande skada på grund av brottslig handling,

om inte ansvarsfriheten uppenbarligen avsåg även den skadan.

Vad som sagts om revisionsberättelse gäller i tillämpliga delar om berättelse rörande förvaltningen som lämnats av utskott.

Talan beträffande ersättande av skada som åsamkats kommunen förs hos länsrätten om inte samtidigt yrkas straff, i vilket fall talan skall föras vid allmän domstol.

Vid fastställandet av skyldigheten att erlagga ersättning för skada och ersättningens storlek skall skadeståndslagen (FFS 412/74) äga tillämpning.

71 §.

De redovisningskyldiga

Skyldig att redovisa för sin verksamhet till kommun är innehavare av förtroendeuppdrag eller tjänsteman

- 1) som beslutar om åtgärd som medför inkomst eller utgift för kommunen;
 - 2) som verkställer beslut rörande betalning av utgift eller uppbärande av inkomst;
 - 3) som i sin besittning har penningmedel som tillhör kommunen eller annan kommun tillhörig egendom eller som eljest särskilt ansvarar för egendomen;
 - 4) som har till uppgift att bevaka kommunens ekonomiska intressen eller räkenskapsföringen; eller
 - 5) som i övrigt på kommunens vägnar har att utöva offentlig makt.
- Ledamot och ersättare i fullmäktige samt revisor är inte skyldig att redovisa för sin verksamhet.

9 kap.

Kommundelsförvaltning.

72 §.

Grunderna för kommundelsförvaltning

För behandling av gemensamma frågor för invånare i en del av kommun kan fullmäktige besluta att införa kommundelsförvaltning för ett eller flera områden i kommunen.

Det ankommer på fullmäktige att anta instruktion för kommundelsförvaltningen. Instruktion skall innehålla uppgifter om vilka områden som har kommundelsförvaltning, namnet på varje område och uppgifter som ankommer på kommundel samt den organisationsform som skall tillämpas. Bestämmelse i sådan instruktion får inte strida mot bestämmelse i denna lag.

Fullmäktige kan besluta att kommundelsförvaltning skall upphöra.

Fullmäktigebeslut enligt 1 eller 3 mom. skall fattas minst åtta månader innan det är avsett att träda i kraft. Landskapsstyrelsen skall underrättas om beslutet.

73 §.

K o m m u n d e l s f u l l m ä k t i g e

För kommunel väljs kommunelsfullmäktige med udda antal ledamöter, minst 7 och högst 15, enligt närmare föreskrifter i instruktion för kommunelsförvaltningen.

Val av ledamöter till kommunelsfullmäktige förrättas samtidigt som kommunalval. Kommunelsfullmäktiges mandattid sammanfaller med fullmäktiges mandattid. Närmare föreskrifter om valet ges av fullmäktige eller intas i instruktionen för kommunelsförvaltningen.

Valbar till kommunelsfullmäktige är kommunmedlem som är valbar till fullmäktige och som är bosatt i den kommunel där valet förrättas.

74 §.

A n s l a g

Fullmäktige beslutar om de anslag som skall ställas till kommunelsfullmäktiges disposition för skötseln av dess uppgifter.

75 §.

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r

Utöver vad i detta kapitel och i instruktion för kommunelsfullmäktige stadgats gäller i tillämpliga delar vad om fullmäktige och nämnd stadgas.

10 kap.

Samarbete mellan kommuner.

76 §.

S a m a r b e t s f o r m e r

För två eller flera kommuner gemensamma angelägenheter kan handhas

- 1) på grund av samstämmiga beslut av kommunernas fullmäktige,
- 2) på grund av avtal som kommunerna ingått,
- 3) av mellankommunal ombudsstämma, eller
- 4) av kommunalförbund.

Kommunalförbund får handha även angelägenhet som är gemensam endast för vissa av de i förbundet delaktiga kommunerna.

77 §.

A v t a l

Avtal beträffande förvaltningen av för flera kommuner gemensamma angelägenheter får innehålla åliggande för kommun att på annan kommuns vägnar omhänderha viss uppgift. I avtalet kan bestämmas att ledamöterna i nämnd eller annat förvaltningsorgan som skall handha uppgiften skall i den proportion som avtalats, utses av vederbörande fullmäktige bland valbara medlemmar av respektive kommuner.

Är avsikten att det i 1 mom. angivna förfarandet skall tillämpas

beträffande organ om vilket finns särskilda bestämmelser, skall landshapsstyrelsens tillstånd till avtalet inhämtas.

Twist beträffande tillämpningen av mellan kommuner ingånget avtal handläggs, beroende på avtalets natur, av länsrätten eller allmän domstol om inte avtalats att frågan skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

M e l l a n k o m m u n a l o m b u d s s t ä m m a

78 §.

V a l a v o m b u d . m . m .

Sedan överenskommelse om sammankallande av mellankommunal ombudsstämma träffats skall fullmäktige i envar deltagande kommun utse högst tre ombud att representera kommunen vid stämman. För ettvarit ombud utses tillika en personlig ersättare.

Valbar till ombud för kommun är den som är valbar till uppdrag som ledamot i kommunens fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utdrag ur protokoll över val av ombud skall tillställas den kommun som tagit initiativet till stämman.

Ombuds och ersättares mandattid utgår när ombudsstämman fullgjort sin uppgift om inte fullmäktige därförinnan beslutat befria honom från hans uppdrag och utsett annan i hans ställe.

Beträffande jäv och verkan av att valbarhet upphör tillämpas i fråga om ombud bestämmelserna i 16 och 24 §§ om ledamot och ersättare i fullmäktige på motsvarande sätt.

79 §.

S a m m a n k a l l a n d e a v s t ä m m a m . m .

Kallelse till stämman skall minst 14 dagar före stämman sändas till ombuden i rekommenderade brev. På samma sätt skall de berörda kommunernas styrelser underrättas om stämman.

Ombud som på grund av jäv eller annat förfall är förhindrad att närvara vid stämman skall ofördröjligen underrätta sin ersättare och stämmans ordförande härom.

Sammankallande av stämman sker första gången på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som tagit initiativet till stämman och på honom ankommer att leda ordet vid stämman till dess ordförande valts.

Ombudsstämma väljer bland ombuden för sin mandattid ordförande och viceordförande. Ombudsstämma är beslutför när minst två tredje-

delar av de deltagande kommunerna är företrädde vid stämman.

80 §.

K o m m u n s r ö s t r ä t t

Kommun har vid stämman en röst för varje påbörjat tusental mantals-skrivna invånare i kommunen, dock så att ingen kommun har flera än sju röster. Kommuns röster fördelas jämnt mellan dess vid stämman närvarande ombud.

Kommuns styrelse kan ge kommunens ombud direktiv rörande kommunens ställningstagande i fråga som behandlas vid ombudsstämman.

81 §.

P r o t o k o l l m. m.

Sedan ombudsstämmas protokoll justerats skall avskrift härav jämte besväransvisning på åtgärd av ordföranden ofördröjligen sändas till styrelserna för de i stämman deltagande kommunerna. Avskriften skall framläggas till allmänt påseende på det sätt som stadgas i 91 §.

82 §.

B e r e d n i n g ; v e r k s t ä l l i g h e t ;
k o s t n a d e r

Ombudsstämman kan besluta om sättet för ärendenas beredning och beslutens verkställande. Stämman skall besluta om fördelningen av gemensamma kostnader.

Envar kommun skall betala arvoden och ersättningar till sina ombud.

83 §.

Ö v r i g a b e s t ä m m e l s e r b e t r ä f f a n d e
s t ä m m a

Om inte annat särskilt föreskrivits skall vid handläggningen av ärenden vid stämman på motsvarande sätt tillämpas de bestämmelser som härvid gäller för fullmäktige. Beslut vid stämman fattas dock alltid med enkel röstövertikt.

Stämman kan besluta att även annan kommun än de som ursprungligen deltagit i stämman senare skall få delta i den.

K o m m u n a l f ö r b u n d .

84 §.

B i l d a n d e a v k o m m u n a l f ö r b u n d

Kommun har rätt att väcka förslag om bildande av kommunalförbund. Sådan rätt har även mellankommunal ombudsstämman. Förslag rörande bildande av kommunalförbund skall innehålla en plan rörande förbundets ändamål, dess organisation samt ordnandet av dess ekonomiska angelägenheter och de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande.

I 1 mom. avsett förslag rörande bildande av kommunalförbund jämte plan skall tillställas de kommuner, vilka är avsedda att ingå som medlemmar i förbundet. Dessa skall tillika uppmanas att inom särskilt utsatt tid meddela styrelsen för den förslagsställande kommunen, eller när ombudsstämman är förslagsställare, ombudsstämmans ordförande, om de önskar ingå som medlemmar i förbundet.

Föreligger det på grund av de erhållna svaren skäl antaga att förutsättningar för bildande av ett kommunalförbund finns, skall mellan kommunal ombudsstämman sammankallas för att fatta slutligt beslut om kommunalförbund skall bildas eller inte. Fattas beslut om bildande av kommunalförbund, skall grundstadga för förbundet tillika antas.

Sammankallandet av ombudsstämman sker på åtgärd av ordföranden för fullmäktige i den kommun som föreslagit bildandet av förbundet eller, om förslaget väckts av ombudsstämman, av dennas ordförande.

85 §.

K o m m u n a l f ö r b u n d s o r g a n

Beslutanderätten i kommunalförbund utövas av förbundsfullmäktige vars ledamöter och deras personliga ersättare utses av medlemskommunernas fullmäktige för en tid som sammanfaller med fullmäktiges mandattid.

Kommunalförbunds förvaltning handhas av förbundsstyrelsen, vars ledamöter utses av förbundsfullmäktige för sin mandattid samt för varje ledamot en personlig ersättare.

Utöver i lag stadgad nämnd eller annat förvaltningsorgan kan kommunalförbund ha andra nämnder och förvaltningsorgan, som är underställda förbundsstyrelsen.

86 §.

V a l b a r h e t

Valbar till ledamot av förbundsorgan är den som är valbar till uppdrag som ledamot i medlemskommuns fullmäktige. Valbar är även kommundirektör och, där kommundirektörstjänst inte inrättats, den ledande tjänstemannen inom kommunens centralförvaltning.

Utöver dem som enligt 1 mom. inte är valbara får inte till förbundsfullmäktige eller till annat förbundsorgan än kommitté väljas den ledande tjänstemannen inom förbundet. Valbar till ledamot eller ersättare i styrelsen är inte tjänsteman i ledande ställning inom förbundets centralförvaltning och inte heller den ledande tjänstemannen inom ettbart av förbundets förvaltningsområden. Valbar till ledamot eller ersättare i nämnd eller annat förvaltningsorgan är inte den ledande tjänstemannen inom organets förvaltningsområde.

87 §.

Grundstadga

För kommunalförbund skall finnas grundstadga, vilken skall innehålla bestämmelser om

- 1) förbundets ändamål och medlemmar;
- 2) förbundets namn och hemort;
- 3) fullmäktiges antal och det antal ledamöter i fullmäktige varje medlem skall utse;
- 4) antalet ledamöter i förbundets styrelse;
- 5) medlems andel i förbundets tillgångar;
- 6) de grunder enligt vilka medlemmarna är skyldiga att tillhandahålla medel för förbundsverksamhetens bedrivande;
- 7) villkoren för inträde i eller utträde ur förbundet;
- 8) förutsättningarna för upplösning av förbundet och grunderna för skifte av de behållna tillgångarna; samt
- 9) vad i övrigt kan vara erforderligt för ordnande av förbundets förhållanden i fråga om ekonomi och förvaltning.

Finns i annan lag särskilda bestämmelser beträffande grundstadga och dess innehåll skall dessa iakttas.

88 §.

Särskilda bestämmelser beträffande grundstadga

I grundstadga för kommunalförbund där kommun inte enligt lag är skyldig att vara medlem får bestämmas att beslut i visst ärende skall godkännas av medlemmarnas fullmäktige för att vara giltigt.

I grundstadga får inte bestämmas större begränsning av medlemmarnas ansvar för förbundets skulder än att ansvaret skall stå i relation till medlems andel i förbundets tillgångar.

I grundstadga får bestämmas att tvist rörande ekonomiska förmåner och åtaganden som föranleds av anslutning till, utträde ur eller upplösning av kommunalförbund skall överlämnas till skiljemäns avgörande.

89 §.

Fastställelse av grundstadga

Beslut om antagande eller ändring av grundstadga skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse.

Beslut i fråga rörande fastställelse av grundstadga skall på landskapsstyrelsens försorg kungöras i någon i landskapet utkommande, allmänt spridd tidning samt anslås på anslagstavlan för envar kommun som är förbundsmedlem.

90 §.

Fullmäktiges sammanträden

Sedan grundstadgan fastställts skall ordföranden för ombudsstämman uppmana medlemmarnas fullmäktige att välja ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige. Han skall tillika utfärda kallelse till förbundsfullmäktiges första sammanträde.

Förbundsfullmäktige sammanträder minst två gånger om året. Beslut om godkännande av bokslutet för föregående räkenskapsår skall fattas senast den 30 april om inte särskild orsak föranleder att beslutet fattas senare och beslut rörande fastställande av budgeten för följande räkenskapsår senast inom oktober månad.

91 §.

Kungörande av beslut

Sedan förbundsfullmäktiges protokoll justerats skall det jämte besväransvisning hållas till påseende för allmänheten i förbundets kansli eller på annan lämplig plats. Medlemskommun och dess medlemmar anses få del av i protokollet antecknat beslut den dag protokollet framläggas till påseende.

Avskrift av protokollet skall efter verkställd justering men före framläggandet tillställas förbundsmedlemmarnas styrelser. På avskriften skall antecknas under vilken tid protokollet hålls till påseende. Avskriften skall hållas till påseende i kommunen på samma sätt som fullmäktiges protokoll och meddelande härom skall anslås på kommunens anslagstavla. Sedan anslag skett skall förbundsstyrelsen tillställas bevis häröver.

Förbundsstyrelsens, nämnds eller annat förvaltningsorgans protokoll skall på i 1 och 2 mom. föreskrivet sätt framläggas till påseende endast om föreskrift härom ingår i grundstadga, reglemente eller instruktion eller om beslut därom särskilt fattats.

92 §.

Ändring av grundstadga; upplösning av kommunalförbund

Förbundsfullmäktige kan besluta om ändring av förbundets grundstadga. Innebär förslag om ändring väsentlig avvikelse från planen för förbundets bildande skall förslaget för att bli godkänt omfattas av minst det antal fullmäktigeledamöter som representerar två tredjedelar av det sammanlagda röstetalet vid sammanträdet.

I fråga om upplösning av kommunalförbund äger 1 mom. motsvarande tillämpning.

U t t r ä d e u r k o m m u n a l f ö r b u n d

Medlem av kommunalförbund har rätt att utträda ur förbundet. Medlem som utträder är berättigad till ekonomisk kompensation endast om de övriga medlemmarna samtycker därtill. Medlem som förklarat sig inte godkänna beslut om ändring av förbundets grundstadga och som på grund av ändringen önskar utträda har dock rätt att av förbundet erhålla ersättning som motsvarar dess andel av förbundets tillgångar med avdrag för dess andel av förbundets skulder.

Medför medlems utträde ur kommunalförbund att förbundet upplöses, skall iakttas vad för sådant fall är föreskrivet i grundstadgan.

T i l l ä m p l i g h e t e n a v b e s t ä m m e l s e r
r ö r a n d e k o m m u n o c h o m b u d s s t ä m m a

Beträffande kommunalförbunds rättigheter och skyldigheter, organiserandet av dess förvaltning och förfarandet vid utövandet av densamma gäller till den del därom inte särskilt stadgats i tillämpliga delar vad om kommun i motsvarande avseenden är föreskrivet. Vad i 59 § 2 mom. föreskrivs beträffande intagande i budgeten av överskott och underskott skall dock inte tillämpas. Beträffande frister av det slag som avses i 43 §, 60 § 1 mom., 66 § och 69 § 3 mom. skall intas bestämmelser i grundstadgan.

Beträffande ledamots i förbundsfullmäktige rösträtt och utövandet därav gäller vad i motsvarande avseende är föreskrivet i 80 § i fråga om kommuns rösträtt och utövandet därav vid mellankommunal ombudsstämma.

K o m m u n a l a s a m a r b e t s n ä m n d e n

S a m a r b e t s n ä m n d e n s u p p g i f t e r

För handläggning av angelägenheter som är gemensamma för två eller flera kommuner kan kommunerna samverka i kommunala samarbetsnämnden. På samarbetsnämnden ankommer särskilt att utreda och bereda frågor av gemensamt intresse, att utföra planeringsuppgifter i anslutning därtill samt att taga initiativ och avge utlåtanden.

Beträffande formerna för samarbetsnämndens verksamhet gäller vad kommunerna särskilt överenskommit.

Besvär och underställning.

U n d e r s t ä l l n i n g

Skall enligt lag beslut som fattats av kommunfullmäktige, förbunds-

fullmäktige eller mellankommunal ombudsstämma underställas landskapsstyrelsen eller annan myndighet för fastställelse ankommer det på kommunstyrelsen, förbundsstyrelsen respektive ordföranden för ombudsstämman att översända protokollsutdrag innehållande beslutet till underställningsmyndigheten.

Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet skall beslutet sedan det vunnit laga kraft tillställas landskapsstyrelsen i så god tid att det är landskapsstyrelsen tillhanda senast tre månader efter dagen då det vunnit laga kraft, vid äventyr att det förfaller. Är riksorgan underställningsmyndighet skall underställandet vid samma äventyr ske inom ett år efter dagen då beslutet fattades.

H a n d l ä g g n i n g e n a v u n d e r s t ä l l t ä r e n d e

Beslut som är föremål för underställning skall fastställas om det tillkommit i laga ordning, faller inom myndighetens befogenhet och i övrigt inte strider mot lag. Oaktat lagliga förutsättningar för fastställelse föreligger, får fastställelse dock vägras när underställningsmyndigheten finner beslutet oändamålsenligt.

Underställningsmyndigheten får vid fastställelse av underställt beslut företa rättelser i beslutet om det sakliga innehållet förblir oförändrat.

Vägras fastställelse av underställt beslut eller upptas frågan om fastställelse därav inte till prövning, får kommunen, kommunalförbundet respektive ombudsstämman anföra besvär. Är landskapsstyrelsen underställningsmyndighet får besvär dock inte anföras i det fall att fastställelse vägrats på grund av att beslutet befunnits oändamålsenligt.

K o m m u n a l b e s v ä r

Över beslut av kommunalt organ får medlem av kommunen anföra besvär. Sådan talan får grundas endast på att beslutet

- 1) inte har tillkommit i föreskriven ordning,
- 2) innebär överskridande av myndigheten tillkommande befogenheter, eller
- 3) eljest är lagstridigt.

Utan hinder av bestämmelserna i 1 mom. får såväl medlem i kommunen som annan anföra besvär på den grund att beslut som kommunalt organ fattat kränker hans rätt.

Över beslut som endast rör beredning eller verkställighet får besvär inte anföras.

99 §.

Besvär över beslut av ombudsstämman och organ för kommunalförbund

Beträffande rätten att anföra besvär över beslut som fattats av ombudsstämman eller organ för kommunalförbund äger bestämmelserna i 98 § rörande besvär över kommunalt organs beslut motsvarande tillämpning. Besvär rätt på grund av 98 § 1 mom. har härvid, när fråga är om beslut av ombudsstämman, kommun som deltar i stämman och, när fråga är om beslut som fattats av organ för kommunalförbund, kommun som är medlem av förbundet. Besvär rätt tillkommer även den som är medlem av här avsedd kommun.

100 §.

Besvärsmyndigheter

Besvär provas av länsrätten om inte annat följer av 2-4 mom.

Besvär som anförs över beslut som fattats av nämnd eller annat kommunstyrelsen underställt förvaltningsorgan provas av styrelsen om inte annat är särskilt stadgat. Det sagda gäller på motsvarande sätt beslut som fattats av kommunalförbunds styrelse underställt organ.

Över kommunstyrelses och förbundsstyrelses avgörande med anledning av besvär får fortsatta besvär anföras hos länsrätten.

Besvär som anförs över beslut som skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse provas av den myndighet som i riket i motsvarande fall utgör underställningsmyndighet.

101 §.

Besvärstid m. m.

Besvärshandling skall ha kommit in till länsrätten inom 30 dagar från den dag då den som vill anföra besvär skall anses ha fått del av det överklagade beslutet. I fråga om besvär som skall anföras hos kommunstyrelse eller förbundsstyrelse är besvärstiden dock 14 dagar.

Sakägare skall anses ha fått del av beslut som fattats av kommunalt organ den dag då det framlagts till allmänt påseende. Den som får anföra besvär över beslutet på den grund att det kränker hans rätt skall anses ha fått del därav då protokollsutdrag innehållande beslutet samt besvärshandling tillställts honom genom sådan enskild delgivning varom stadgas i lagen om delgivning i förvaltningsärenden (FFS 232/66).

Beträffande ändringssökande skall i övrigt i tillämpliga delar iakttas vad i lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (FFS 154/50) är föreskrivet.

Begär besvärsmyndighet förklaring från kommun med anledning av besvär som anförts över beslut som fattats av fullmäktige, får sådan förklaring ges av styrelsen om den i instruktion berättigats därtill. Styrelsen för kommunalförbund kan ges motsvarande rätt i grundstadga.

102 §.

Länsrättens avgörande med anledning av besvär; fortsatta besvär

Länsrättens avgörande med anledning av besvär som anförts över kommunalt organs beslut skall på åtgärd av kommunstyrelsen, ordföranden för mellankommunal ombudsstämman respektive förbundsstyrelsen ofördröjligen anslås på vederbörande kommuns respektive vederbörande kommuners anslagstavlur. Ändring i länsrättens avgörande får sökas hos högsta förvaltningsdomstolen om inte ändringssökande är förbjudet. Besvärstiden löper när besvär anförts på grund som anges i 98 § 1 mom. från dagen då länsrättens avgörande anslagits på anslagstavlan. Har avgörandet bringats till vederbörandes kännedom genom enskild delgivning löper dock besvärstiden från dagen då denna delgivning skedde.

Besvärsskrivelse och annan besvärshandling som skall tillställas högsta förvaltningsdomstolen får inges till länsrätten på vars åtgärd handlingarna sedan vidarebefordras till högsta förvaltningsdomstolen.

Vad i 1 och 2 mom. är föreskrivet äger motsvarande tillämpning i fråga om avgörande av organ som utgör besvärsmyndighet i underställningsärenden. Om sökande av ändring i landskapsstyrelsens avgörande finns särskilda bestämmelser.

12 kap.

Särskilda bestämmelser.

103 §.

Skyldighet att kvarstå i förtroendeuppdrag

Utan hinder av vad i denna lag är föreskrivet om längden av mandattid är den som utsetts till kommunalt förtroendeuppdrag skyldig att kvarstå däri till dess annan valts till uppdraget eller, om ersättare redan finns, till dess denne hunnit tillträda.

Bestämmelsen i 1 mom. är inte tillämplig när uppdraget förfallit på grund av att dess innehavare förlorat sin valbarhet.

104 §.

Allmän tillsyn

Det ankommer på landskapsstyrelsen att tillse att kommunernas och kommunalförbundens angelägenheter handhas i enlighet med lag. Har kommun eller kommunalförbund på grund av rikslagstiftning anförtrotts särskilda förvaltningsuppgifter ankommer tillsynsskyldigheten beträffande utförandet av dessa uppgifter på länsstyrelsen i landskapet Åland eller annan i rikslagstiftningen bestämd myndighet.

Kommun och kommunalförbund är skyldiga att tillhandahålla i 1 mom. avsedd tillsynsmyndighet uppgifter och utredningar som erfordras för fullgörandet av tillsynsskyldigheten.

105 §.

Verkställighet av beslut

Beslut som fattats av kommunalt organ får verkställas innan det vunnit laga kraft och utan hinder av att ändring sökts, om inte ändringssökande på grund av verkställigheten blir gagnlöst eller besvärsmyndighet, hos vilken beslutet överklagats, förbjuder verkställigheten.

Beslut av nämnd eller annat förvaltningsorgan i angelägenhet vars handläggning kan överföras till styrelsen respektive förbundsstyrelsen får inte verkställas förrän det står klart att överförande inte kommer att ske.

106 §.

Rätt att taga del av kommuns handlingar

Var och en har rätt att taga del av protokoll och annan handling som förvaras hos kommunalt organ samt att erhålla avskrift av eller utdrag ur handlingen. Det sagda gäller dock inte handling som enligt vad därom särskilt är bestämt inte ännu är offentlig ellervilken skall hållas hemlig.

För avskrift av och utdrag ur handling får lösen uppbäras enligt grunder som fullmäktige fastställt. För protokollsutdrag som utges till sakägare får dock lösen uppbäras endast när fråga är om beslut i ärende rörande tillstånd eller annat medgivande som enligt lag skall inhämtas.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. gäller även kommunalförbunds handlingar.

107 §.

Befrielse från kommunal avgift

Fullmäktige kan medgiva befrielse från skyldigheten att erlägga kommunal avgift om avgiften blivit olagligen påförd. Befrielse får dock inte medgivas om frågan rörande befrielse av avgiften är anhängig hos annan vederbörlig myndighet eller om frågan redan avgjorts genom avgörande som vunnit laga kraft.

Befrielse från skyldighet att erlägga avgift kan medgivas även när avgiften är uppenbart oskäligen. Om det är obilligt att avgiften uppbärs vid fastställd tidpunkt kan uppskov med erläggandet medgivas.

108 §.

Kommunmedlems initiativrätt

Medlem av kommun äger rätt att hos kommunens myndigheter skriftligen framföra synpunkter rörande kommunens förvaltning. Styrelsen skall åtminstone en gång om året förelägga fullmäktige förteckning rörande de synpunkter som framförts jämte redogörelse för de åtgärder som synpunkterna eventuellt föranlett.

Förteckningen skall även innehålla uppgift om i tidigare förteckningar intagna ärenden som fortfarande är anhängiga.

109 §.

Information

Styrelsen åligger att informera kommunernas medlemmar om den kommunala planeringen och om andra ärenden av allmänt intresse.

110 §.

Benämningen stad

I Mariehamn får vid benämning av kommunala organ och tjänsteinnehavare samt i andra benämningar som förled användas ordet stads- i stället för orden kommun- eller kommunal-.

13 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser.

111 §.

Ikraftträdandet av lagen

Denna lag träder i kraft den 1 april 1980. Före lagens ikraftträdande kan förberedande åtgärder för dess verkställighet vidtagas.

Genom denna lag upphävs

- 1) landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56),
- 2) landskapslagen den 28 mars 1961 om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61), och
- 3) landskapslagen den 3 mars 1960 om samarbete mellan kommuner (9/60).

Förekommer i lag eller annan författning hänvisning till föreskrift som har ersatts genom bestämmelse i denna lag tillämpas i stället den nya bestämmelsen.

112 §.

Bestämmelser rörande tillämpningen av 12 och 15 §§.

Bestämmelserna i 12 § om antalet fullmäktigeledamöter skall tillämpas första gången vid fullmäktigevalet 1983.

Ordinarie ledamot av landskapsstyrelsen som i fullmäktigevalet 1979 valts till ledamot eller ersättare i kommuns fullmäktige eller styrelse får kvarbli i vartdera uppdraget tills mandattiden i landskapsstyrelsen upphör.

113 §.

T i l l ä m p n i n g e n a v s t a d g o r m. m.

Stadgor, reglementen, instruktioner, taxor och andra därmed jämförbara för den kommunala förvaltningen uppställda regler som gäller när denna lag träder i kraft skall, till den del de inte strider mot denna lag, fortfarande tillämpas intill dess med stöd av denna lag annat besluts.

Bestämmelserna i 1 mom. äger motsvarande tillämpning i fråga om kommunalförbund.

114 §.

V a l a v s t y r e l s e 1 9 8 0 : m. m.

Val av styrelse, som ägt rum före denna lags ikraftträdande, skall med iakttagande av bestämmelserna i denna lag ånyo verkställas inom april månad 1980. Den nya styrelsens mandattid upphör den 31 december 1981.

Den som innehar annat än i 1 mom. avsett kommunalt förtroendeuppdrag, när denna lag träder i kraft, kvarblir däri för den tid han valts, om inte annat följer av lagens bestämmelser om valbarhet.

Mariehamn den 24 oktober 1979.

Nils Dahlman
talman

K.-G. Fagerholm
vicetalman

Olof Jansson
vicetalman.

LL ang. ändring av 6 § LL om tillämpning av lagen ang. specialomsorger om utvecklingsstörda. (Nr 51/1978-79).